

הסרת המסגדים בהר הבית למען כיבוש ארץ ישראל ולהציל אותנו מעון עבודה זרה, ההורגת, לפי מדת הדין, ארבעים אלף מישראל

תוכן העניינים

- הסיבה שנפלו ארבעים אלף מישראל בתקופת השופטים, כי מחו נגד מעשה פילגש בגבעה, ולא מחו נגד העבודה זרה שהיתה סמוך למקום שבחר ה'
- לענין קידוש השם, דת ישמעאל נחשבת – עבודה זרה (הריטב"א, הרדב"ז, בעל המשנה ברורה, הרב ליאור, האדמו"ר רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם מצאנז-קלויזנבורג, ועוד).
- פניני הרעיון של הרב כהנא: הר הבית - השולט בהר, שולט בארץ
- הקשר בין הסרת המסגדים בהר הבית ל"והורשתם את כל יושבי הארץ" (המלבי"ם ועוד)
- קול התור: תקון חטא המרגלים ע"י בנין ירושלים
- לדעת הרב קוק מלחמת מצוה דוחה פיקוח נפש
- לענין סתם יינם, הרב יוסף קארו נתן לישמעאלים מעמד של עם שאינו עובד עבודה זרה
- לאלו שכן פוסקים שיש זכויות מיוחדות בהלכה (כתרוץ הראשון בכסף משנה) לעם שלם של מונותאיסטים (שלא קבלו מעמד של גר תושב), יש לדון באיזה תנאי יופסק הזכות?
- בזמננו חלק מן הישמעאלים ודאי עובדים עבודה זרה למהדרין, כגון כת העלווי
- האדמו"ר רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם מצאנז-קלויזנבורג, הפרי מגדים, והאור החיים הקדוש בספרו פרי תאר קבעו שגם אם טוענים שבתקופה מסוימת כל הישמעאלים היו נקיים מעבודה זרה, לפחות בתקופתו של האור החיים, המציאות השתנתה מאז
- הרב עובדיה יוסף טעה במציאות. כי המגיד של רב יוסף קארו אמר "אל תפנו אל האלילים" לגבי ביקור בתיקיי, שזה מקום תפלה של מוסלמים מזרם הסופי ולא התכוון לכנסיה.
- ההיתר להתפלל במערת המכפלה אינו קשור למעמד הדתי של המוסלמים.
- הציץ אליעזר החשיב את סמלי הירח במערת המכפלה כפסל של עבודה זרה, אבל הכשיר תפילה במערת המכפלה בתנאי מסוים
- לא רק הציץ אליעזר אלא גם ראש ישיבת ולוז'ין הרב אליעזר פריד, בחוט המשולש, חלק ג, סימן כ"ח החשיב את דמות הלבנה בבית תפלה של ישמעאלים כפסל של עבודה זרה
- הרמ"א פסק כפירוש הרמב"ם על המשניות, שצורת הלבנה האסורה היא צורת הלבנה כמו שעושים בעלי הטלסמאות אבל הרבה חולקים על דעת הרמ"א

- כוכב וסהר - תחילת השיוך לאסלאם קשורה עם מסעי הצלב
- האם יש קפידא להסיר צורה של מגן דוד מפרוכת? אגרות משה, שו"ת להורות נתן, ועלי תמר על הירושלמי

הסיבה שנפלו ארבעים אלף מישראל בתקופת השופטים, כי מחו נגד מעשה פילגש בגבעה, ולא מחו נגד העבודה זרה שהיתה סמוך למקום שבחר ה'

תניא, רבי נתן אומר: מגרב לשילה שלשה מילין, והיה עשן המערכה ועשן פסל מיכה מתערבין זה בזה. בקשו מלאכי השרת לדוחפו, אמר להן הקדוש ברוך הוא: הניחו לו, שפתו מצויה לעוברי דרכים. ועל דבר זה נענשו אנשי פילגש בגבעה. אמר להן הקדוש ברוך הוא: בכבודי לא מחיתם, על כבודו של בשר ודם מחיתם!

פירוש רש"י מסכת סנהדרין דף קג עמוד ב

פתו מצויה לעוברי דרכים - שהיו כל העולם מתארחין אצלו, כדכתיב (במקרא) כל העובר ושב אל הלויים - זה מיכה.

זה פסלו של מיכה - כשכתב משה את השם והשליכו על נילוס להעלות ארונו של יוסף, בא מיכה ונטלו בהחבא, והיינו דכתיב ועבר בים צרה - כשהעביר הקדוש ברוך הוא לישראל עבר מיכה עמהם שבידו השם - לעשות העגל, לישנא אחרינא: מיכה עשה פסל והביאו עמו כשעברו ישראל הים.

גרב - מקומו של מיכה בגרב הוה פסלו של מיכה קבוע, ובשילה היה המשכן.

לדוחפו - למיכה.

ועל דבר זה - על פסלו של מיכה שלא מיחו ישראל בידו נענשו אנשי פילגש בגבעה, שנפלו ביד בנימין והרגו מהם ארבעים אלף.

הוי אומר שכאשר יש עבודה זרה סמוך למקום שבחר ה', בזמנם שילה, ובזמננו ירושלים, יש כעס גדול על ישראל וסכנה גדולה לחיילים שלנו, אם יש בידם למחות נגד העבודה זרה ולא מוחים.

כדי לאזן את דבריי, עולה מדבריו של הרב אברהם שפירא, ראש ישיבת מרכז הרב, שליחידים יש מגבלות נגד צעדים קיצוניים במחאה נגד המסגדים בהר הבית. הוי אומר, שפעם הגעתי בתוך קבוצה גדולה, ששאלו את הרב שאלות. אני שאלתי, אם יש לבטל את הפסק הלכה שקבלתי בחוץ לארץ, על פי הפרשן לספר המצות, "מגילת אסתר", שאין מצוה לעלות לארץ ישראל עד ביאת המשיח. הרב באמת הסכים לבטל. חבר שלי בקבוצה שאל את הרב, אם יש מצוה על היחיד לפוצץ את המסגדים בהר הבית. הרב הביע ביקורת על הקבוצה על עצם השאלה, אבל הוא ענה לנו, שאם מיישהו היה מפוצץ את המסגדים, ממשלת ישראל היתה

בונה אותם בחזרה, ביותר איכות, בכספי משלמי המסים, לכן אין לפוצץ. ולפי דבריו, בזמננו, יכולתו של הפרט למחות מוגבלת לפעילויות חינוכיות ופוליטיות להסרת מסגדי הר הבית.

לענין קידוש השם, דת ישמעאל נחשבת – עבודה זרה (הריטב"א, הרדב"ז, בעל המשנה ברורה, הרב ליאור, האדמו"ר רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם מצאנז-קלויזנבורג, ועוד) ריטב"א: כפייה להצטרף לדת הישמעאלית היא כפייה לעבודת אלילים

והוי יודע שאמונת הישמעאלים, אף על פי שהם מייחדים [את השם], עבודה זרה גמורה חשיבא ליהרג ואל ישתמד, שהרי המודה באמונתם כופר בתורת משה שאינה אמת כמות שהיא בידינו וכל כיוצא בו ע"ז היא. (חידושי הריטב"א מסכת פסחים דף כה עמוד ב)

לפני הרדב"ז עמדה שאלה דומה והוא פסק כדברי הריטב"א ויגעתי ומצאתי שכתב הריטב"א ז"ל כדברי וז"ל: והוי יודע שאמונת הישמעאלים אעפ"י שהם מייחדים [את השם] ע"ז גמורה חשיבא ליהרג ואל ימיר שהרי המודה באמונתם כופר בתורת משה שאינה אמת כמות שהיא בידינו וכל כיוצא בזה ע"ז גמורה היא ולא אמרו בשאר מצות יעבור ואל יהרג במתכוין להעביר אלא כשאומרים לו חלל שבת כדי לעבור על דתך, לא שיאמרו לו חלל שבת [שתהי'] כמודה שאין תורתך אמת ולא צוה הקדוש ברוך הוא לשמור את השבת כך שמעתי עד כאן לשונו ז"ל. והרי זה ממש שאלתך ומינה לא תזוז.

(שו"ת רדב"ז חלק ד סימן צב {אלף קסג})

מי שמסרב להאמין שבורא עולם נתן לנו את השבת כיום המנוחה ולא יום אחר, ומי שמסרב להאמין בבחירת עם ישראל כעם הנבחר לנצח בעצם כופר בהקב"ה בעצמו. כך משמע לי מדברי תוספות שאחד מעיד על השני, וז"ל:

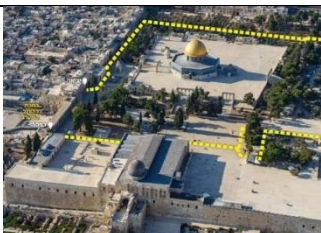
ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ – אמרינן במדרש שלשה מעידין זה על זה ישראל ושבת והקדוש ב"ה. ישראל והקדוש ברוך הוא מעידים על השבת שהוא יום מנוחה, ישראל ושבת על הקדוש ב"ה שהוא אחד, הקדוש ברוך הוא ושבת על ישראל שהם יחידים באומות ועל זה סמכין לומר אתה אחד במנוחה בשבת אף על פי שאינו מדבר מעניינא דיומא דשבת כמו תפלת ערבית ושחרית.

(תוספות מסכת חגיגה דף ג עמוד ב)

גדולי הפוסקים חוץ מהריטב"א והרדב"ז שגם מחייבים אותנו להתנגד במסירות נפש מלאה לאילוצים להמיר דתנו לדת האיסלאם

- בעל המשנה ברורה (שהוא פוסק מאד סמכותי לאשכנזים) כתב ספר "נדחי ישראל". בפרק י"ט שם הוא פוסק כשיטת הריטב"א והרדב"ז שהחשיבו קבלת האיסלאם כקבלת עבודה זרה.
- הגאון רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם בחיבורו דברי יציב סעיף יורה דעה פרק מ' פוסק אף הוא כדברי הרדב"ז (וכדברי הריטב"א).
- בין הנקודות שהרב הלברשטאם מביא בשם הרדב"ז:
- ולהדיא מבואר כן בשו"ת הרדב"ז ח"ד אלף קס"ג (צ"ב), ששאל השואל אם חייב למסור נפשו עליה, או דלמא לא, כיון שהישמעאלים אינם עובדים ע"ז אדרבא מייחדים את ה' יחוד שאין בו דופי כמ"ש הרמב"ם בתשובה וכ"כ בחיבור וכו', וכתב הרדב"ז שם בתוך דבריו וז"ל, מי שאנסוהו לעזוב כל הדת כולה ולהיות כאחד מעמי הארץ ולכפור בכל תורת משה עאכו"כ שיהרג ואל יעבור, זאת ועוד אחרת שצריך להודות שהיה שם אצלם אדם שמעלתו היא למעלה ממעלת מרע"ה וזו הריסה בכל הדת וכו',
- גם הרב דוב ליאור תומך בשיטה זו במכתב (שכותב מאמר זה קיבל) הצהיר את התנגדותו להשתתפות יהודים ?? ב"חג" האופטר של המוסלמים וציטט את עמדת הריטב"א כנימוק אחד (מבין כמה נימוקים), מדוע אסור להשתתף.

לענ"ד, לדעת הריטב"א וסיעתו, כאשר מדובר בקידוש השם, אם כופרים בתורת משה, בעצם משנים את זהותו של הקב"ה לזהות אחרת, לכן יש כאן עבודה זרה.

	הרעיון: הר הבית לט בהר - שולט בארץ
קובץ מאמרים קצרים של הרב מאיר כהנא וסיפורים עליו, מחולקים לפי נושאים, כגון: אהבת ישראל, ארץ ישראל, מדינת ישראל, נקמה, הר הבית ועוד.	

הר הבית מסמל את ריבונותו של עם ישראל על ארץ ישראל. מי ששולט בהר הבית, ישלוט בירושלים ובארץ ישראל. מי ששולט בהר הבית משליט גם את דתו ואלוהיו בעולם.

מי שמחזיק את הר הבית מחזיק במפתח לריבונות על ארץ הקודש. יהודי שנמנע מלפנות את הערבים מקודש הקדשים, יסבול מזעמו של ה', המבקש להביא לנו את הגאולה.

אני חולם על מדינה יהודית - על ירושלים, שעל הר הבית שבה, המקום הקדוש ביותר ליהדות, לא ייראו מסגדים ויתפללו בו רק יהודים.

מי ששולט בהר הבית יקבע בסופו של דבר את גורלה של ארץ ישראל כולה. מי שהר הבית בידי קובע את קדושת ה' או חילולו, ויביא עלינו את הגאולה הגדולה או את האסון הנורא.

המצב בהר הבית – חילול ה'

להוריד את הישמעאלים הארורים ממקום מקדשנו, ולהסיר את חרפת מסגדיהם המכעיסים את ה' מדי יום - הרי אלו חובה קדושה, אם נקווה להציל את נפשותינו מיום הזעם.

לו הייתי ראש הממשלה, הייתי מפסיק מיד את חילול ה' ומסלק את המוסלמים מהר הבית, שם נמצא המקום המקודש ביותר ביהדות.

הר הבית בידם, בידי השועלים, התנים הערביים. מילותיו של מוטה גור מהדהדות בריקנות – ואנחנו אשמים. אנחנו, שלקחנו נס וזילזלנו בו. אנחנו, שלקחנו קדושה וחיללנו אותה.

הר הקודש, הר ציון, הר הבית - הסמל של הוד תפארתו, מלכותו, גבורתו, אמיתו, קיומו של ה' אלוקי ישראל, של ה' שהוא האלוקים; הר הבית - קידוש שמו של הקב"ה. אך מתי? כאשר הוא בידינו.

הר הבית - המוקד

הר הבית, הר הקודש, מקום המקדש, הוא המרכז, הוא המוקד, הוא המבחן לקידוש ה' או לחילולו.

אנו צריכים להגביר את המאבק סביב הר הבית, כי זהו המוקד! מי שרוצה להביא את הגאולה באמת, צריך להבהיר לעם שדווקא הר הבית הוא המוקד.

הקשר בין הסרת המסגדים בהר הבית ל"והורשתם את כל יְשֵׁבֵי הארץ"

במדבר פרשת מסעי פרק לג פסוק נא - נו

(נא) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן:

(נב) וְהוֹרִשְׁתֶּם אֶת־כָּל־יִשְׁבֵּי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְאֶבְדְּתֶם אֶת כָּל־מִשְׁכֵּיתֶם וְאֶת כָּל־צִלְמֵי מִסְכֹּתְכֶם תִּאַבְּדוּ וְאֶת כָּל־בְּמוֹתֶם תִּשְׁמִידוּ:

(נג) וְהוֹרִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ וַיֵּשְׁבֻם־בָּהּ כִּי לָכֶם נָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ לְרִשְׁתָּהּ:

(נד) וְהִתְנַחֲלֶתֶם אֶת־הָאָרֶץ בְּגֹרֶל לְמִשְׁפְּחֹתֵיכֶם לְרֹב תִּרְבּוּ אֶת־נִחְלָתוֹ וְלִמְעַט תִּמְעִיט אֶת־נִחְלָתוֹ אֶל־אֲשֶׁר־יֵצֵא לוֹ עֲמָה הַגֹּרֶל לוֹ יִהְיֶה לְמִטּוֹת אֲבֹתֵיכֶם תִּתְנַחֲלוּ:

(נה) וְאִם־לֹא תוֹרִישׁוּ אֶת־יִשְׁבֵּי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְיִהְיֶה אֲשֶׁר תוֹתִירוּ מֵהֶם לְשָׂכִים בְּעֵינֵיכֶם וְלִצְנִינִם בְּצִדֵיכֶם וְצָרְרוּ אֲתָכֶם עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ:

(נו) וְיִהְיֶה כַּאֲשֶׁר דִּמְיַתִּי לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲעֲשֶׂה לָכֶם: פ

מלבי"ם במדבר פרשת מסעי פרק לג פסוק נא - נג

(נא - נב) כי אתם עוברים את הירדן וגו' והורשתם וגו'. פירש"י והלא כמה פעמים הוזהרו על כך אלא כך אמר כשאתם עוברים בירדן ביבשה על מנת כן תעברו ואם לאו מים באים ושוטפים אתכם, והוא מדברי חז"ל בסוטה (דף ל"ג), לפ"ז כל המאמר הוא מאמר תנאי, וכן פירושו אם תעברו והורשתם את כל יושבי הארץ, שהוא תנאי א' שלא ישאירו מהם ויכרתו ברית עמם, [ב] ואבדתם את כל משכיתם:

(נג) והורשתם, ר"ל אם תעשו כן אז והורשתם את הארץ, ר"ל תזכו שיהיה ירושה לבניכם וזאת שנית וישבתם בה, שתשבו במנוחה ושלות השקט, כי לכם נתתי, הוא טעם על שני התנאים, שתורישו כל יושבי הארץ כי רק לכם נתתי לרשת אותה, לא שתשבו ביחד עם העו"ג, וגם מטעם זה המצוה עליכם לאבד כל ע"ז אחר שהיא שלכם ואיך ימצא ע"ז ברשותכם שאסור לקיים אליל בביתו וברשותו:

העמק דבר במדבר פרשת מסעי פרק לג פסוק נב

(נב) והורשתם. שורש רש משמע דבר וחילופו, כמו הרבה שרשים שמשמעם כך, וכאן הפירוש שתגרשו ותסירו מירושתם, וכך הוא תרגום אונקלוס:

ואבדתם את כל משכיתם. היינו רצפת אבנים, והנה יש מהם מחובר מעיקרו שאינם נאסרים, אבל מכל מקום הזהיר בכתוב לאבדם שלא יהיו ניכרין מקום שעבדו ע"ז, ואחר שתלשן מותרין בהנאה כדאיתא בע"ז דף מ"ו דאבני הר שנדלדלו ואין יד אדם תופסת בו אינו נאסר:

ואת כל צלמי מסכתם תאבדו. חזר וכתב מצות אבוד, משום שאין זה האבוד דומה להראשון, שאין האיבוד שם אלא עקירה ממקומם ומכל מקום מותרין בהנאה, מה שאין כן צלמי מסכתם אסור לגמרי, וגם לא מהני ביטול כדין אשרה דמשה, ואין לזה תקנה אלא באבוד מן העולם:

ואת כל במותם. שאין בהם משום ע"ז, שלא נעבדו, אלא שהיה קיבוץ לעובדים ע"ז, מכל מקום, תשמידו. שלא יהא זכר לעבודה זרה בארץ ישראל:

קול התור (פרק ה): תקון חטא המרגלים ע"י בנין ירושלים

חטא המרגלים במדבר בימי משה הוא אחד החטאים הכלליים הגדולים הרובץ על עם ישראל בכל הדורות עד היום על פי מדרש רבותינו נגזרה בכיה לדורות בגלל חטא המרגלים, בכיה על חרבן ביהמ"ק, חרבן ירושלים ושממת הארץ. במדה מרובה, סבלו וסובלים ישראל בכל הדורות סבלות ותלאות הגלות המרה בגלל חטא המרגלים; חלק גדול של עונש החטא הזה הוטל בעצם ימי המעשה של החטא בדור המדבר, כמבואר בתורה, אך שארית העונש נתחלקה לחלקים שהוטלו על כל הדורות ר"ל.

תקון רב לחטא המרגלים יכול לבוא ע"י גאולת ירושלים ובנינה וע"י הפעולות לקיבוץ גלויות, לפי הכלל הידוע, כי "זה לעומת זה עשה אלוקים", ומדה כנגד מדה היא הן לחוב והן לזכות, תקן במה שפגמת, לתקן כל דבר לפי המקום לפי הזמן לפי המעשה ולפי הפרסום, והנה חטא המרגלים שהביא בכיה לדורות כדרשת רבותינו על הפסוק "ויבכו העם בלילה ההוא" אותו לילה היה ליל תשעה באב, שבו נחרב בית המקדש. נמצא, שתקון חטא המרגלים צריך להיות ע"י בנין בית המקדש, ולפני בנין בית המקדש צריך להיות בנין ירושלים כמבואר עפ"י רבינו לפי הפסוק "ירושלים תבנה והיכל הוסד" שנאמר על אתחלתא דגאולה האחרונה כמו בימי כורש.

מובא בספר "המקדש אורו של עולם", שהרב קוק פעל אצל הבריטים לקבל רשות לחדש את עבודת הקרבנות בהר הבית

הסופר ש"י עגנון: מרן הרב קוק זצ"ל תכנן חידוש הבאת הקרבנות

בדיון בנושא 'התפילה בישראל', שהתקיים באוניברסיטת בר אילן, תיאר פרופ' דב סדן (חתן פרס ישראל לספרות תשכ"ח) את שיחתו עם הסופר ש"י עגנון בעניין חידוש עבודת הקרבנות ודעת מרן הרב קוק זצ"ל בעניין זה. אלו דבריו:

“אין לשכוח תפקידה של הנחת חידוש הקורבנות במחשבתה של תנועת חיבת ציון (כמו הרצ"ה קלישר, והר"א גוטמכר). ועמדתו של הרב אברהם יצחק הכהן קוק עליו השלום תוכיח, שלא זו בלבד שכל ימיו חלם על חידוש הקורבנות, והכין עצמו לכך, **אלא ביקש לקיימו**. ושמעתי מפי ש"י עגנון, כי שני אישים עיכבו בידו, האחד שלא הבין את דוחק העניין – הוא חיים ויצמן, והאחד שהבין את דוחק העניין הוא רונאלד סטורס [המושל הבריטי של ירושלים] והרב חש כי זו נקודת הטרגיקה [טרגדיה, עובדה מעציבה] המכרעת בחייו” (הרב ארי יצחק שבט במאמרו: ‘קרבנות העתיד בבית המקדש השלישי לדעת הרב קוק’).

פרופ' ויצמן היה מראשי ההסתדרות הציונית והייתה לו השפעה מכרעת על האירגון והתקציבים, אך היה מרוחק מתורה ומצוות, ולכן התייחס בקרירות ליוזמת הרב קוק זצ"ל בעניין זה. מצד שני עמד רונלד סטורס, המושל הבריטי של ירושלים אשר נטה לצד הערבים בסכסוך עם היהודים. רונלד סטורס הואשם כמי שתמך מאחורי הקלעים בפרעות הערבים ביהודים בשנת תר"פ, ועמד מנגד מול רצח יהודים בישובי הארץ. עקב יחסו זה ליהודים סירב הרב קוק באחד המקרים ללחוץ את ידו, שכן, כמושל ירושלים עשה סטורס רבות להעדפת הערבים לשליטה בעיר ובהר הבית.

שיחות עם השלטונות בדבר אפשרות חידוש העבודה במקדש

למרות האמור, מעדותו של ש"י עגנון מתברר, שהתקיים דיון בעניין זה הן עם פרופ' ויצמן והן עם רונלד סטורס. כך גם עולה מן ההספדים שנישאו על מרן הרב קוק זצ"ל ביום פטירתו, הדוברים והכותבים ציינו בין דבריהם את תוכניתו להתחיל בעבודת הקרבנות. מתברר, שעובדה זו היתה ידועה לא רק לש"י עגנון אלא גם לעיתונאים. כך מופיע בעתון ‘דבר’ (ד אלול תרצ"ה) – עיתון פועלי ארץ ישראל, שם נכתב למחרת הפטירה ובטרם נטמן מרן הרב קוק זצ"ל בהר הזיתים:

“בשובו מלונדון לארץ ישראל אחרי הצהרת בלפור... חשב הרב קוק לחדש את הקרבנות על הר הבית, וייסד ישיבה מיוחדת בשם ‘תורת כהנים’, ללמוד את הלכות הקרבנות. אומרים, שגנרל סטורס העמיד את הרב קוק על הערך המדיני [והסיכון] של הצעה זו, והרב הרפה מרעיונו זה”.

כלומר, עצם קיום השיחות בעניין זה היה דבר ידוע, אלא שבנסיבות המיוחדות של התקופה, כגון המתח בין יהודים וערבים, וכן קיומו של שלטון עוין בארץ, הביאה את מרן הרב ז"ל להחליטה להמתין לשעת כושר אחרת. כך נדחה הרעיון לחדש את המצוות שבמקדש לתקופה בה ישלוט עם ישראל בהר הבית, עכ"ל הספר, “המקדש אורו של עולם”

לדעת הרב קוק מלחמת מצוה דוחה פיקוח נפש

עלולים לקבל את הרושם מן הציטוט לעיל, שהרב קוק סבר שפיקוח נפש דוחה כיבוש ארץ ישראל, שהרי הרב נסג מן הרעיון של הקרבת קרבנות בזמן מתיחות עם הערבים והנהגת הבריטים. אבל אין הדבר כך. הרב קוק קבע בספרו חזון הגאולה, עמוד רכ"ב, שמלחמת כיבוש ארץ ישראל דוחה לכתחילה מצות פיקוח נפש. זאת, בתנאי שיש סיכוי סביר להצליח במלחמה. כך הבנתי מפירושו של הרב משה צוריאלי על דברי הרב קוק.

כנראה, שלפי שיקול הדעת של הרב קוק, לא היה סיכוי סביר להצליח לכבוש את מקום המקדש, אחרי שפרופ' וויצמן ורונלד סטורס התנגדו.

אפשרות שנייה מדוע הרב קוק נסג – על פי פירוש הגר"א לשיר השירים

יש שני פירושים לגר"א על שיר השירים. לפי פירוש א' יש איסור בגלל הג' שבועות לצאת מאליהם לבנות את בית המקדש, עד ביאת בן דוד (אבל לא שאר ארץ ישראל). לפי פירוש ב', משמע שאם יהיו יותר מדי עינויים מצד הגוים, ה' יבטל את הג' שבועות ויביא את הגאולה טרם עת.

משמע מספר קול התור, שהמחבר נטה להסכים עם פירוש א' של הגר"א לשיר השירים. אלא, שכאשר יש הסכמה ממנהיגי האומות הדומה לכורש, זה לא נקרא שיוצאים מאליהם.

מי שמבין ספר קול התור היטב יודע, שהאיסור לצאת מאליהם (בלי רשות) לבנות את בית המקדש פג בשנת תש"ן

והדבר נרמז שיש הבדל מהותי בין השנים לפני תש"ן והשנים שלאחר מכן, בהערה 53 לפרק ראשון ובקול התור פרק ה חלק א, אות י.

מבחינת דרך הטבע, אם נצליח להוריד את המסגדים מהר הבית, זו תהיה מכה אדירה למורל האויב. כי הם לא קוראים למלחמה הנוכחית שלנו, בשם "מלחמת חרבות ברזל", או מלחמת "ה' באוקטובר", או מלחמת שמחת תורה. הם קוראים למלחמה, "מבול" או "סופת אל אקצא", על שם המסגד בהר הבית.

לענין סתם יינם, הרב יוסף קארו נתן לישמעאלים מעמד של עם שאינו עובד עבודה זרה

פסק הרמב"ם בהלכות מאכלות אסורות פרק יא (גרסת מכון ממרא)

גר תושב, והוא שקיבל עליו שבע מצוות כמו שביארנו--יינו אסור בשתייה, ומותר בהניה; ומייחדין אצלו יין, ואין מפקדין אצלו יין. וכן כל גוי שאינו עובד עבודה זרה, כגון אלו הישמעאליים--יין אסור בשתייה, ומותר בהניה; וכן הורו כל הגאונים. אבל הנוצריים--עובדי עבודה זרה הן, וסתם יינם אסור בהניה.

הרב יוסף קארו בפירושו, כסף משנה הלכות מאכלות אסורות פרק יא הלכה ז כתב:

גר תושב והוא שקיבל עליו שבע מצוות וכו'. בפרק ר' ישמעאל (דף ס"ד:) איזהו גר תושב כל שקיבל עליו בפני שלשה חבירים שלא לעבוד ע"ז דברי ר"מ וחכמים אומרים כל שקיבל עליו שבע מצוות שקבלו עליהם בני נח. אחרים אומרים אלו (ואלו) [לא באו] לכלל גר תושב אלא איזהו ג"ת זה גר אוכל נבילות שקיבל עליו לקיים כל מצוות האמורות בתורה חוץ מאיסור נבילות. מייחדין אצלו יין ואין מפקדין אצלו יין ואפילו בעיר שרובה ישראל אבל מייחדין אצלו יין ואפילו בעיר שרובה עכו"ם וכו' יינו כשמנו וכו' רשב"ג אומר יינו יי"נ ואמרי לה מותר בשתייה וידוע דהלכה כחכמים והא דקתני בסיפא מייחדין אצלו יין וכו' מסקנא דכולהו תנאי דלעיל היא ופירש"י אין מפקדין אצלו יין בביתו לזמן מרובה דאיכא למיחש לאיחלופי ביין שלו שהוא אסור כדקתני סיפא יינן כשמנן, אבל מייחדין אצלו יין ישראל מניחו בחנותו עד שילך כדי מיל או יותר משא"כ בעכו"ם דהאי כיון דלא פלח לא נגע ולא מנסך. ולמגע עכו"ם דאתי מעלמא בביתו לא חיישינן דכיון דאין לו הנאה בכך אינו מניחו ליגע. ולאחלופי בזמן מועט ליכא למיחש וכו'. יינו מותר בהנאה כשמנו וקודם שהותר השמן באכילה [קאי] אבל בשתייה אסור עכ"ל. ולמד רבינו מגר תושב לכל עכו"ם שאינו עובד ע"ז וכתב הרשב"א דטעמא משום דגזירה ראשונה לאסור שתיה בלבד היתה ומשום בנותיהן אבל איסור הנאה שגזרו ב"ד שלאחריהם ומשום חשש ניסוך לא גזרו אלא בעכו"ם עובד ע"ז אבל בשאינו עובד לע"ז לא היתה גזירה ואף על פי שהישמעאלים הללו לא קבלו עליהם שלא לעבוד ע"ז וכן לא קבלו עליהם בפני ג' ז' מצוות בני נח וברייתא קתני איזהו גר תושב כל שקיבל עליו בפני ג' חבירים שלא לעבוד ע"ז דברי ר"מ וחכ"א כל שקיבל עליו שבע מצוות בני נח ההיא לא לענין יי"נ ושאר גזירות שגזרו בעכו"ם היא שנויה אלא להחיותו בלבד וכדגרסינן התם עלה דההיא רב יהודה שדר קרבנא לאבידרנא ביום אידם אמר ידענא ביה דלא פלח לע"ז והתניא איזהו גר תושב כל שקבל עליו בפני ג' חבירים שלא לעבוד ע"ז א"ל כי תניא ההיא להחיותו [והאמר רבב"ח אר"י גר תושב שעברו עליו י"ב חדש ולא מל הרי הוא כמין שבאומות התם כגון שקיבל עליו למול ולא מל] אלמא כל שידענוהו שאינו עובד עכו"ם אינו בכלל גזירות הללו ולא הצריכו לקבל בפני ג' חבירים אלא להחיותו בלבד ומ"מ כל שאסרו משום חתנות אף הוא אסור בו שהרי הוא בכלל איסור חתנות ולפיכך יינו אסור בשתייה כשמנו עכ"ל:

ואיכא למידק על דברי רבינו שמאחר שהוא סובר שכל עכו"ם שאינו עובד עכו"ם אינו אוסר בהנאה היאך כתב גר תושב שקבל עליו שבע מצוות כמו שביארנו יינו אסור בשתייה ומותר [בהנייה] דמשמע דאם חיסר

מלקבל אחת מהשבע אוסר בהנאה ומי גרע גר תושב שקבל עליו בפירוש שש מצות וע"ז מכללם מעכו"ם דקים לן דלא פלח עכו"ם ולא קיבל עליו שאר מצות. וי"ל דע"ז לא קאמר רבינו שאינו אוסר בהנאה אלא בעכו"ם שהוא מבני דת דלא פלחי ע"ז אבל אם הוא מבני דת דפלחי ע"ז אף על פי שזה קבל עליו שלא לעבוד ע"ז לא יצא מכלל אומתו עד שיקבל עליו שבע מצות דאז נעשה גר תושב גמור והכי דייק לישנא דרבינו שכתב וכל עכו"ם שאינו עובד ע"ז כגון אלו הישמעאלים דמשמע דוקא בכה"ג שהוא מאומה שמוחזקים שאינם עובדים ע"ז הוא דיינו מותר בהנאה אף על פי שלא קבל עליו בפירוש שלא לעובדה אבל אם הוא מאומה דפלחי לה צריך לקבל עליו שבע מצות ואם חיסר אחת מהן אוסר בהנאה דעדיין בכלל אומתו הוא ולפי זה הא דאמר רבא א"בר ששך" ידענא ביה דלא פלח ע"ז ה"ק ידענא ביה שהוא מאומה דלא פלחי ע"ז, עכ"ל.

הכסף משנה הניח 2 הנחות לא פשוטות כאן. 1) שניתן להשוות בין ה"קרבנא" שנשלח לבר ששך, ביום אידם בבבל ובין הדין של סתם יינם, אף על פי שיש כמה טעמים לחלק. 2) בר ששך חי לפני תקופת האיסלם, והרב קארו היה צריך להניח שהיה עם שלם של מונותאיסטים בזמנו שלא שמענו אליהם בארץ בבל שלא הוזכרו בש"ס, ובר ששך היה אחד מהם. והעיקר חסר מן הספר. וכן מצאתי בפירוש "שם יוסף" על הרמב"ם כאן, וז"ל וקצת קשה דמלשון רבינו {הרמב"ם} בפ"ט מהל' ע"ז יש לדקדק להיפך שכתב שם כשם שאסור לשלוח דורון לגוי עכו"ם כך אסור לקבל ממנו אלא א"כ יודע שזה הגוי אינו מודה בע"ז יעו"ש וממה שכתב שזה הגוי משמע דלא קפיד אלא על זה הגוי אבל לא על אומתו יעו"ש. ועוד דמילת ידענא ביה דקאמר רבא על כרחך איירי בגוי שאומתו עובדים ע"ז דאל"כ לא שייך לומר ידענא ביה כנראה שהוא ידע מה שלא ידעו אחרים והא תינח אם הוא מאומה שעובדים ע"ז אבל אם הוא מישמעאלים שאין עובדים ע"ז הא כו"ע ידעי זה והוה ליה לרבא לומר משום דלא פלח לע"ז כדבר הידוע ולא לומר ידענא ביה, עד כאן דברי "שם יוסף". ומסתבר בגלל הקושיות האלו, הכסף משנה הציע פירוש אחר לדברי הרמב"ם בהלכות מאכלות אסורות פרק יא

ועי"ל דכל עכו"ם {מסתבר שהטקסט לפני הצנזורה, היה גוי} שאנו מוחזקים בו שאינו עובד ע"ז אף על פי שבני אומתו עובדים אותה והוא לא קיבל בפירוש שלא לעובדה וגם אינו מקיים שאר מצות ולא קבלם עליו יינו מותר ובכה"ג הוה ההיא דבר ששך ומ"ש רבינו גר תושב שקבל עליו שבע מצות להשיענו שאעפ"כ יינו אסור בשתיה אבל [לא] כתב כן לומר דמותר בהנאה דלא איצטריך דבלא"ה נמי כיון שקבל עליו שלא לעבוד עכו"ם מותר וכמ"ש בסמוך. ומ"ש רבינו אבל אותם העובדים עכו"ם וכו'. פשוט הוא:

ועיין ביאור הגר"א יורה דעה סימן קכד ס"ק ג – ד, שדוקא הפירוש השני של הכסף משנה, הוא הצודק. הוי אומר אין לישמעאלים (בענין יין) יותר זכויות מכל גוי באירופה או ארה"ב (לטוב או לרע). וכן משמע בש"ך יורה דעה סימן קכט ס"ק כה

לאלו שכן פוסקים שיש זכויות מיוחדות בהלכה (כתירוץ הראשון בכסף משנה) לעם של מונותאיסטים (שלא קבלו מעמד של גר תושב), יש לדון באיזה תנאי יופסק הזכות?

משמע לי מדברי הרמב"ם שדן בעיקר על המעמד של בני הקראים בשו"ת הרמב"ם סימן תמט, שגם אם מיעוט מן הישמעאלים עובדים לעבודה זרה, כבר זה סיבה להסיר את כל הזכויות שלהם, לגבי סתם יינם, וזה לשון הרמב"ם:

ויינם לפי שכלי אין בו צד אסור שהרי יין כותים היה כבר בחזקת היתר לישראל עד שמצאו להם דמות יונה בהר גריזים. פירוש לאותם שהיו שוכנים בהר גריזים. ואף על פי דמיעוטא הווי באיסורא דין נסך קבילו עליהו למיחש למיעוטא וחשו לדברי ר' מאיר דחייש למיעוטא וגזרו על יינם. ועל שחיתתם גזר רבן גמליאל בנו של ר' יהודה הנשיא ואף על גב דלא קבילו עליהו בדריהון דר' מאיר ודרבן גמליאל בתרייהו אתו ר' אמי ור' אסי ועשאו כגוים גמורים¹, עכ"ל.

וכן כאשר הרמב"ם (שו"ת הרמב"ם סימן תמח) רצה לסנגר על מעשי מרקוליס, פעור, וכמוש שנוהגים המוסלמים לעשות בעיר מכה, הוא ראה צורך להדגיש שבזמן הזה מאה אחוז מהם מונותאיסטים והוא נמנע מלהשתמש בתשובה הקלה יותר, שהרוב מן הישמעאלים מאמינים ביחוד השם. וז"ל:

וכן אלו הישמעאלים היום כולם טף ונשים נכרתה ע"ז מפיהם וטעותם וטפשותם בדברים אחרים היא שאי אפשר לאומרו בכתב מפני פושעי ורשעי ישראל, אבל ביחוד השם יתעלה אין להם טעות כלל ובאמת שהיה לישמעאלים מקודם באותם המקומות שלשה מיני ע"ז פעור ומרקוליס וכמוש, והם עצמם מודים בדברים אלו היום וקוראין להם שמות בלשון ערבי. פעור עבודתו שיפעור עצמו לפניו או שיניח ראשו ויגביה ערותו למולו כמו שאלו הישמעאלים משתחווים היום בתפלתם ומרקוליס עבודתו ברגימת האבנים וכמוש עבודתו בפריעת הראש ושלא ילבש בגד תפור ודברים אלו כולם מפורשים וידועים אצלנו מקודם שתעמד דת הישמעאלים, אבל הישמעאלים היום אומרים זה שנפרע ראשנו ושלא נלבש בגד תפור בתפירות הוא כדי להכנע לפני האל יתעלה ולזכור היאך יעמוד האדם מקברו, וזה שנשליך האבנים בפני השטן אנו משליכים אותם כדי לערבבו. ואחרים מפקחיהם נותנים טעם ואומרים צלמים היו שם ואנו רוגמים במקום הצלמים כלומ' שאין אנו מאמינים בצלמים שהיו שם ודרך בזיון להם אנו רוגמין אותן ואחרים אומרים מנהג הוא כללו של דבר אף על פי שעיקר הדברים יסודם לע"ז אין אדם בעולם משליך אותם האבנים ולא

משתחווה לאותו המקום ולא עושה דבר מכל הדברים לשם ע"ז לא בפיו ולא בלבו אלא לבם מסור לשמים.

ויש להעיר, שלדעת הרמב"ם, הלכות עבודה זרה פרק ב, הלכה א, אפשר שאדם מאמין ביחוד השם, כמו אנוש, ואף על פי כן הוא עובד עבודה זרה. והרמב"ם כתב מפורש בתשובה, שמפני שיש פושעי ורשעי ישראל שהם מלשינים, מסוכן לכתוב על כל החסרונות בדת ישמעאל.

עוד יש להעיר שאף אם יש דמות רבנית שרוצה לנקות את כל הכתות של אסלאם מעבודה זרה, יש אנשים מדתות אחרות שמשתתפים בטקסים של העיר מכה (בניגוד לרצונם של המוסלמים).

ולהבדיל בין חול לקודש גם בזמן בית המקדש היו גוים שמכל מיני סבות הציגו את עצמם כיהודים והשתתפו בקרבן פסח בניגוד לרצון החכמים (עיין פסחים ג, עמוד ב).

וכאן אני מתרגם דברי דניאל פייפס בנושא:

לדברי דניאל פייפס, גיל תמרי - עיתונאי טלוויזיה ישראלי יהודי המחזיק בדרכון אמריקאי - שידר את עצמו בטלוויזיה הישראלית מסתובב ברחבי מכה, העיר הקדושה ביותר לאסלאם, האסורה על לא-מוסלמים. התוכנית בת 10 דקות כללה את נסיעתו של מר תמרי ליד המסגד הגדול, עוברת דרך מינה, אתר העלייה לרגל השנתי, וטיפוס על הר ערפאת.

פייפס מוסיף עוד:

מר תמרי הצטרף לקבוצה הקטנה של הלא-מוסלמים, שמאז היווסדות של האסלאם לפני 1,400 שנה, התריסו על הרחקת הכופרים מהשטחים הקדושים שלו. בשנת 1951 ההיסטוריון הלבנוני-אמריקאי פיליפ היטי כתב כי "לא יותר מחמישה עשר אירופאים ילידי נוצרים הצליחו עד כה לראות את שתי הערים הקדושות" - מכה ומדינה - "ולברוח בחייהם".

ב-70 פלוס השנים שחלפו מאז כתב היטי, ידוע לנו רק על שלושה מקרים שבהם לא-מוסלמים נכנסו בחשאי למכה. בשנת 2007, נירוש קמנדה, נהג משאית נוצרי מסרי לנקה, חמק לעיר כדי למכור סחורה ליד המסגד הגדול. בשנת 2015 פרסם תחת השם הבדוי האג'י מוסטפא, ערביסט נוצרי בריטי, דיווח על מסעו הסמוי במסע העלייה לרגל השנתי, שלדעתו הוא "מסע רוחני וחברתי מדהים". מר תמרי מצטרף כעת לשורותיהם, לאחר שהוא ערער באומץ על סטטוס קו ארְכָאִי (מיושן) שהעולם מקבל ללא מחשבה.

דניאל פייפס רוצה שיהודים ולא-יהודים ילכו למכה. אנחנו מאוד מתנגדים.

הבאנו את העובדות שהזכיר מר פייפס, כי הרמב"ם במכתבו לעובדיה הגר השתמש בהנחה של-100 אחוז מהמשתתפים בטקסי מכה יש כוונות מונותיאיסטיות. מאחר שהרמב"ם קבע שהקתולים וכתות נוצריות דומות אינן מונותאיסטיות, נראה שהנחת הרמב"ם אינה תקפה עוד.

יתר על כן, מצאתי באתר אינטרנט לא יהודי שמישהו העלה את השאלה, "האם הינדי ביקר במכה או מדינה?" גוי בשם Syeda Shaista Juwairia מאוניברסיטת מגאד ענה:

מה כל הטירחה. להכריז הצהרת דתית למשך 3 חודשים על שייכות לאסלאם. לך למכה ולמדינה בגלוי לספק את סקרנותך. רבים הלכו כך מאז מאות שנים.

גוי אחר בשם Deedat Nawfer באותו אתר אינטרנט טען:

ישנם סיפורים רבים של לא מוסלמים שביקרו במכה בעבר, כולל הכעבה, כגון סרי גורו ננק. תקרית מפורסמת נוספת של ביקור לא מוסלמי במכה היה ביקורו של החוקר הבריטי סר ריצ'רד ברטון ב-1853.

במסכת סנהדרין דף סד עמוד א מובא מעשה עם הר' מנשה, שוודאי היה מייחד לאל יתע' יחוד כראוי שבשוגג עבד עבודה זרה למרקוליס.

וכן פסק הרמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ג הלכה ה

העובד עבודת כוכבים כדרכה ואפילו עשה דרך בזיון חייב, כיצד הפוער עצמו לפעור כדי לבזותו או זרק אבן למרקוליס כדי לבזותו הואיל ועבודתו בכך חייב ומביא קרבן על שגגתו.

ומשמע לי, שהחילוק לדעת הרמב"ם בין ר' מנשה, והמוסלמים, שר' מנשה זרק את האבן בזמן שחלק מן הגוים עבדו פעור, כמוש, ומרקוליס, אבל לשיטת הרמב"ם בזמנו, כל המשתתפים בטקסי מכה, שיש שם פעולות של עבודת פעור, כמוש ומרקוליס לא מאמינים בפעור כמוש ומרקוליס.

בזה"ז בוויכוח שהיה על הפאות מבית העבודה זרה בהודו, הרב אברהם דב לוין אב בית דין לדיני ממונות בירושלים כתב: "והנה, למרות שהחוקרים לא מצאו מקור בספר החוקים של אותה ע"ז לתספורת השערות, וגם הגויים המקריבים בעצמם מקיימים זאת מפני המנהג, ובלי להבין, ולכן מחפשים משמעויות ומקורות, אבל נראה שמנהג התספורת כעבודה לפסל מקורה באילי מואב והוא כמוש (עי' במדבר כא כט ושופטים יא כד וירמיה מח ז) שכתב הרמב"ם בסהמ"צ ל"ת ו והחינוך מ' כט שדרך עבודתו הוא במעביר שער (ועי' הגהות הגר"ח העליר על סהמ"צ שם שבמכילתא דרשב"י הגירסא: מקריב שער, ובשו"ת הרמב"ם סי' קס כתב שעבודתו בפריעת הראש ושלא ילבש בגד תפור, ועי' בזה בשו"ת יד חנוך (מסאסוב)

סי' נה. ועי' פסיקתא זוטריתא (לקח טוב) במדבר פר' חוקת (דף קכה ב) על דמות הע"ז כמוש, היינו שמספר את שעריו לע"ז, וממנו העתיקו ההינדים את אופן העבודה לע"ז שלהם. ועי' גמ' ע"ז ח א דנהגו לשמוח ביום התגלחת ולהודות לע"ז".

הודי שמגלחים את שעריו לע"ז בעיר טירופטי	מוסלמי שמגלחים את שעריו כחלק מטקס דתי במכה

בזה"ז חלק מן הישמעאלים ודאי עובדים עבודה זרה למהדרין, כגון כת

העלווי

כת העלווי

אסטרונוט על הירח. חלק מכת העלווי עובדים את הירח.

לאחרונה מצאתי שכת העלווי Alawi ששייכת לרודן סוריה, אסד, (אף על פי שכנראה אסד חילוני) היא כת "מוסלמית" שעובדת עבודה זרה למהדרין אתחיל עם ציטוט מ-

<https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A2%D7%9C%D7%95%D7%95%D7%99%D7%9D>

מבחינה תאולוגית העלוויים טוענים היום כי הם שיעים מן הזרם של "שנים עשר האימאמים", אך מבחינה מסורתית הם נחשבו לכופרים וקיצוניים, והוצאו מחוץ לגבולות האסלאם, בשל הערצתם כאל את האימאם עלי. חכם ההלכה הסוני הגדול ביותר בתולדות סוריה, אבן תימיה (נפטר בשנת 1328), אף הרחיק לכת והגדיר אותם כגרועים מהכופרים היהודים והנוצרים. רק ספר קודש אחד של העלוויים, "כיתאב אל מג'מוע" תורגם לצרפתית והודפס. הדבר נעשה בביירות בשנת 1863 בידי עלווי שהמיר דתו לנצרות, סולימאן אל אד'אנה אשר לאחר מכן הומת בידי העלוויים על בגידתו. הדת העלווית היא בעלת מאפיינים דומים לדת

השיעית מן הזרם האיסמאעילי. כמו האיסמאעילים מאמינים העלווים במערכת של התגלמות אלוהית וכן בקריאה איזוטריית של הקוראן. שלא כמו האיסמאעילים מאמינים העלווים כי עלי הוא התגלמות האלוהות **בשילוש הקדוש** – עלי הוא ה"משמעות". מוחמד הוא ה"שם" וסלמאן הפרסי הוא ה"שער". הקתכזם העלווי מבוטא בנוסחה: "אני פונה אל השער, אני כורע בפני השם, אני מעריץ את המשמעות". העלווים מתפללים בנוסח שגובש אחרי השהאדה: "אני מעיד שאין אל פרט לעלי", אך הוא גם חייב להצהיר כי הוא מוסלמי. העלווים מאמינים כי הם המוסלמים הטובים והאמיתיים ביותר. באמונה השיעית חזר השילוש שוב ושוב בהיסטוריה – שבע פעמים, והיו מעורבות בו דמויות שונות, שזהותן לא תמיד ברורה ומוסכמות, בהן: הבל, אדם הראשון; יהושע, משה; פטרוס, ישו ואחרים. לא במקרה מוקדם ברשימה חלקית זו הבן/תלמיד לאב/מורה, שכן העלווים מקפידים על סדר זה, במטרה להקדים גם את עלי למוחמד בשילוש הסופי והמסכם. על אף השילוש בעיני עצמם העלוואים מוחזקים כגדולי מייחדי האל.

הדת העלווית היא סוד, והעלווים אינם מקבלים לקרבם מומרים או מאפשרים פרסום של כתבי הקודש שלהם. רוב העלווים אינם יודעים הרבה על תוכנם של כתבי הקודש או של התאולוגיה העלווית, הנשמרים בידי מעמד מצומצם של זכרים שותפי סוד. בגיל 15 או 16 מקבלים העלווים הזכרים שיעורי דת, אך עליהם מוטל להחליט האם הם רוצים להמשיך בלימוד הדת, להיות תלמידיו של שייח', ולהתחיל בדרך ארוכה ללימוד סודות הדת העלווית. בכך ובדברים נוספים קיימת הקבלה בין העלווים לבין הדרוזים.

בשל העובדה שרק ספר אחד מכתבי הקודש העלווים פורסם, מעט מאוד ידוע על הדת, ואינפורמציה לא מדויקת רבה נכתבת ומפורסמת. הדת העלווית נראית כמבוססת על נאופלאטוניזם וגנוסיס. לפי האמונה העלווית כל האנשים היו בתחילה כוכבים בעולם האור, אך נפלו בשל אי ציות. העולם הגשמי הוא מקום של סכנה, אויבים וטומאה, אך ניתן להימלט מן הרוע בעזרת הבורא. כל עלווי שומר בנפשו חלק מן האור של הבורא, שניתן להגיע אליו באמצעות אמונה וישועה. עלוויים שומרי דת מאמינים שהם יתגלגלו שבע פעמים לפני שיחזרו למקומם בין הכוכבים, היכן ששולט האימאם עלי. אם יחיו חיי חטא, יתגלגלו בנוצרים או ביהודים, וישארו ביניהם עד שיכפרו על חטאיהם. כופרים נולדים מחדש כחיות.

חלק מהחוקרים טוענים כי **העלווים קרובים לנצרות בשל אמונתם בשילוש**, הכרתם בחג המולד ושתיית יין בטקסיהם. חלק מהחוקרים טוענים כי טקסיהם הדתיים מבוססים על מוטיבים פניקיים קדומים אשר שרדו בשל רמזים לאמונה בשמש ובירח.

אף על פי שהעלווים מכירים בחמש מצוות הבסיס של האסלאם, הם טוענים שמדובר בחובות סמליים, ואינם מבצעים אותן בפועל. נסיונותיו של חאפז אל-אסד לקרב את העלווים לאסלאם כללו בניית מסגדים בערים עלויות. כוהני הדת במסגדים אלו ניסו להורות לצאן מרעיתם להתפלל בקביעות ולקיים את המצוות הבסיסיות של האסלאם. בשאר אל-אסד הלך בעקבות אביו ועודד את העלווים להתרחק ממנהגיהם המסורתיים ומהתאולוגיה הייחודית להם, לכפור באלוהותו של עלי, ולהכריז על עצמם כמוסלמים שיעים. יש הרואים בהתנהגותם של חאפז אל-אסד ובנו מעשה תקיה אופייני של הסתרת האמונה בסביבה עוינת, דבר המקובל בקרב העלווים.

קטע מתורגם ממאמר באנגלית, מאתר ממשלתית של ארה"ב בכתובת:

<https://www.pbs.org/wgbh/frontline/article/syrias-secretive-ruling-minority-sect/>

“אומרים עליהם שהם עובדים את השמש ואת הירח כי אלו הם היבטים של האלוהי... ואת הכוכבים כי אבותיהם גרים שם; ואת הח'ליף הרביעי, עלי, כי הוא הפטרוני של הכת שלהם”. (עד כאן הציטוט) עוד מאמר עליהם מאתר אחר מסביר שהם מאמינים שפעם הם היו כוכבים וכל אחד הוא אחד עם הטבע. הם עובדים את השמש והירח כי הם רואים את עצמם באחדות עם הטבע.

באתרים נוספים מוסבר שהם משתמשים ביין, בטקסי העבודה זרה שלהם אבל עדיין לא התברר לי אם הם ממש מנסכים את היין. ובספר באנגלית

The Nusayrī-‘Alawī Religion: An Enquiry Into Its Theology and Liturgy

מאת:

127, Arie Kofsky Me'ir Mikha'el Bar-Asher, עמוד

שהתפרסם באינטרנט משמע שהם מנסכים מים בפניות הבית שבו עובדים עבודה זרה.

המופתי חאג' אמין אל חוסייני, (משמאל לאדולף היטלר בתמונה) הכיר בעלאווים כמוסלמים, בכדי לקדם את המאבק הלאומי הערבי.	

גם הרב בן ציון מוצפי מודה "העלאווים בסוריה שמאמינים בשיתוף" הם עובדי עבודה זרה, אבל לסיבה שלא ידועה לי הוא קבע לכאורה שגם לפי פסיקת ההלכה הספרדית, זה לא משפיע על הסטאטוס של מערת המכפלה. ואולי הוא לא חשב להם כי הוא חשב שהם אינם נמצאים בשטח מדינת ישראל. אבל באמת לפי

ויקיפדיה יש כ-2,845 עלווים חיים בישראל בכפר ע'ג'ר שברמת הגולן, ורובם בעלי אזרחות כפולה לבנונית. אי נמי, אולי הרב מוצפי לא ידע שהמופתי הוציא "פסק הלכה" למוסלמים, שיש להגדיר את הכת העלווי כמסולמי.

וכאן דברי הרב מוצפי: שאלה - 146703 האם מותר להתפלל שלש תפלות במערת המכפלה?

תשובה: שאלתך נחלקת לשתי חלקים. האחת מצד איסור לועג לרש, כי הלכה מפורשת שאסור להתפלל במחיצת קברי הנפטרים וכנפסק בשלחן ערוך אורח חיים סימן מ"ה, א. ובירור דעה סימן שס"ז, ד. ועוד. אך שונה הדבר באולמות שבמערת המכפלה, כי קבריהם אינם שם כמה קומות מתחת, וגם מסודרים למעלה בשקר יסודם, וכפי נזכר בזוהר הקדוש שלח לך קס"ד, א. וידוע כי הציונים והמצבות שאנחנו רואים סידרום הנוצרים בשקר בזמן מסעות הצלב, ועיין בשפתי צדיקים.

והשנית יש מחכמי אשכנז שרצו לאסור להתפלל שם מצד היות המקום בית תיפלה לגויים, ויש דימו אותו לבית עבודה זרה חלילה, ואין הדבר כן, כי ידוע הוא וכך נפסק להלכה שאין הישמעאלים דינם כעובדי עבודה זרה לענין זה, מכיוון שהם מאמינים באל אחד ולא בשיתוף כמו הנוצרים, **ולהוציא את עדם העלאוויים בסוריה שמאמינים בשיתוף**. ועיין בשו"ת ציץ אליעזר חלק י סימן א, סעיף מ"ד מה שכתב בדעת חכמי אשכנז. למסקנא מותר להתפלל ולהניח תפילין במערת המכפלה, וכדאי לעמוד בחצר שבין האולמות בתפילה. וכן אנחנו נוהגים.

האדמו"ר רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם מצאנז-קלויזנבורג, הפרי מגדים, והאור החיים הקדוש בספרו פרי תאר קבעו שגם אם טוענים בתקופה מסוימת שכל הישמעאלים היו נקיים מעבודה זרה לפחות בתקופתו של האור החיים, המציאות השתנתה מאז

בירחון ישראל סבא, בתאריך ה' תשרי תש"ל, הרב הלברשטאם זן בשאלה, האם לברך ברכה, "שעקר עבודה זרה", בעקבות שריפה של מקצת מסגד אל-אקצה על ידי נוצרי סמוך לאותו זמן. הרב הלברשטאם הביא כמה הוכחות כדי לחייב ברכה (לפחות בלי שם ומלכות) שמדובר על פגיעה בעבודה זרה. ביניהם הוא כותב: וכעת העיר השי"ת וראיתי בפר"ת עצמו בסימן יט' סק"י ואעתיק לשונו שם מ"ש וראיתי להפר"ח שכתב דגם השוחטים בהמות וסומכין עליהם גוים לאכול מהם ומקפידים הם שיאמר השוחט סמוך ממש לשחיטה אללה וואכבר וכו' והגם שהרב פי' הדברים שכוונתם היא א-ל כביר הרב לא בקי גם בלשון ישמעאל ומי יגיד ומי יעיד על בקיאותו ואדרבא הוא בערי אדום נולד וכו' ולו יהי' שהגידו לו הגויים לא סמכין עלייהו ותו אחר שנניח הנחה סוברת דכוונת הדברים הם א-ל כביר עכ"ז מאן מוכח אמאי קאי והגם דכ' הרמב"ם

באגרותיו לבנו כי ישמעאל מיחדים עכ"ז מי יאמר דלא משתפי נבואת נביאם ותו האידנא ערבוב גדול יש בדת של ישמעאל וכולן נסמכים יחד ועוד מי יאמר שאין כוונתם באומרם וואכבר על נביאם כי לפי דעתם הוא כביר והגם דמתפרשא להו מילתא דקאי על אקב"ה דילמא אינהו לא ידעי כוונת הדברים על בוריינן ולעולם הקובע להם הדבר לא כן יחשוב או גם ליודעים בטוב דבריהם לאשר יכוננו אפשר דיודעים כי הכוונה היא על ההוא אשר הביא להם הדת כפי שכלם עכ"ל"ק. וגם הפמ"ג שם במ"ז סק"ד הביא מהפר"ת. הרי דגם הוא ס"ל דעובדי עבודה זרה ניהו עכ"פ בשיתוף ושערבוב גדול יש בדתם והוא כאשר כתבתי בתשובה דאין כולם שוין ואין המקומות והזמנים שוין. עד כאן דברי, הרב הלבשרטאם.

החיד"א נולד בירושלים והיה בגיל 16 כאשר האור החיים הגיע לישראל. מעיד החיד"א בשו"ר ברכה, יו"ד קכג, א שכאשר הוא היה בארץ ישראל המנהג בארץ ישראל היה לאסור יין של ישמעאלים אף בהנאה וז"ל:

מגע ישמעאל ביין שלנו אינו אוסר בהנאה, כן כתב הרב מהריק"ש בהגהותיו ...

אמנם בעיר עז לנו ציון קרית מועדינו וכולא ארעא דישראל המנהג לאסור איסר מגע ישמעאל ביין שלנו אפילו בהנאה.

זה כתבתי לפי זכרוני. ועתה אחז"ר ראיתי בתשו' גדול א' מרבני עיה"ק ירושלים. מדבריו משמע דגם בעה"ק מתירין היין שנגע בו ישמעאל בהנאה. ואני בתוך הגולה. עכ"ל.

אין לי ראיה מדוע בימי החיד"א אסרו יין של ישמעאלים בהנאה בארץ ישראל (ומדוע הופסק המנהג), אבל הבאתי את המנהג לאור דברי הרב עובדיה יוסף, שאדון בו.

הראשון לציון הרב עובדיה יוסף

בשו"ת יביע אומר חלק ז – יורה דעה סימן יב הרב יוסף דן בשאלה האם מותר לשגריר ישראל בחו"ל שהוזמן מטעם השלטונות שם לטקס השכבה בכנסיה או במסגד שלהם, במות אחד השרים החשובים שלהם, אם רשאי ללכת לשם משום חשש איבה מצדם כלפיו וכלפי מדינת ישראל?

הרב השיב על סמך עמדתו של הבית יוסף, ביורה דעה, שיש לאסור יין של נוצרים בהנאה, אבל להתיר יין של ישמעאלים בהנאה, שאסור לשגריר לבקר בכנסיה אבל מותר לו לבקר במסגד.

בין הראיות של הרב עובדיה יוסף לאסור ביקור בכנסיה היתה: "בס' מגיד מישרים פ' בחקותי מבואר שיש בזה משום אל תפנו אל האלילים וכו'".

אלא הרב עובדיה יוסף טעה במציאות. כי המגיד של רב יוסף קארו אמר "אל תפנו אל האלילים" לגבי ביקור בתיקיי, שזה מקום תפלה של מוסלמים מזרם הסופי ולא התכוון לכנסיה. וכאן אצטט:

"עברנו על פתח התיקיי עם קצת חברים והכניסוני שם...

ואח"כ קמתי ובעודי על הספר א"ל חזק ואמץ כי ה' עמך בכל אשר אתה עושה וכל אשר אתה עושה ה' מצליח ויצליח בך רק שלא תפסו' הקשר והדבוק שבינך לבין קונך וגם לא תפנה אל האלילים ולא תלך אחרי הבעלים כאשר הלכת אתמול וגם זה ימים ג' שהפסקת הקשר והדבוק שבינך לבין קונך שהפסקת מלהרה' תמיד ואנכי אגדלתיך למען תהיה לבך תמיד כלי שרת לתורתך לא תפרד ממנה אפי' רגע א' וגם זכרתיך להיות נשרף על קדושת שמי כדי שיתכפרו עוונותיך ותתעל' כאשר הודעתך ועכשיו פנית לבך מד"ת וגם פנית אל האלילים והלכת אחרי הבעלים כי נכנסת אתמול בבית הקדשי' שלהם וכבר הודעתך כי ז' ענני כבוד מלוים אותך וכלם נפרדו ממך כשנכנסת שמה והיו רוצים להסתלק ממך לגמרי לולי כי בני מתיבתא דרקיע' התפללו לפני הב"ה שלא יסתלקו ממך ועי"כ המתינו לך עד צאתך ובאך משם וחזרו ללוחך כבתחלה וצאתך...

הזהר מכאן ואילך ותמיד תהגה בלבך תורתך ותהיה יראת ה' כ"כ דבקה בך עד שאם יקרה שתראה או תשמע דבר ערוה לא יעשה בך רושם כלל ולא תכנס עוד בבית הבעלים ותחזור לקדושתך, עכ"ל.

הקנאים המוסלמים של ISIS דאעש נוטים להסכים עם המגיד

מ:

תרגום

<https://www.seattletimes.com/nation-world/to-the-world-sufis-are-muslims-to-isis-theyre-heretics/>

מאז לפחות 2016, חמושים מדאעש ISIS שמו את הסופים כיעד להתקפה. התפילות של הסופים כוללים הערצה של קדושים, ולעתים קרובות על הקברים שלהם.

הקיצונים מקבוצת דאעש ISIS הרסו באופן שיטתי את קברי הקדושים הסופיים ופוצצה את מקדשיהם. לפני כשנה, הקיצונים של דאעש ISIS התחילו לבצע הוצאות להורג המוניות של מתפללים סופיים במהלך התפילה...

העוינות המיוחדת שלהם היא במיוחד מתמקדת נגד המסורת הסופית לבקר בקברים של דמויות אנשי הקודש. מעשה התפילות לקדושים ומנהגם לסגוד בקבריהם היא דוגמה למה שקיצונים מכנים "שירק" או פוליתאיזם, על פי האנציקלופדיה של בריל.

"שירק פשוטו כמשמעו אסוציאציה. זה מעשה של שיוך הא-ל עם גופים אחרים", אמר ג'קוב אולידורט

חוקר האסלאם, ויועץ למדיניות חוץ לסנטור אורין האץ', נציג הריפובליקני מיוטה, ומחבר כמה דוחות "למוסד ברוקינגס" על המושגים האלו ואחרים. "מה שהם מותחים ביקורת חזקה על הסופים זה עבודת הסרסור, לגשת אל הא-ל דרך אמצעים, במקום ללכת ישירות." אלכסנדר קניש, מחבר שני מחקרים על הסופיות ופרופסור ללימודי האסלאם באוניברסיטת משיגן באן ארבור, הסכים.

"הם מאמינים שמקדשים סופיים הם הביטוי הבולט ביותר של ה'שירק' הזה", אמר. "אתה פונה אל המתווך, שמחזיר את עצמו בין המאמין לא-ל, וכך זה הופך להיות סוג של אליל".

לפי האינטרנט יש מקומות בעולם בהם ההינדים, המאמינים בירח ודברים נוספים כ"אלהים אחרים" מתפללים יחד עם הסופים בבית הטיפלה שלהם

תרגום "מעדות" מא' ששייך לדת ההינדי שמצאתי באינטרנטⁱⁱ

יש הינדים המכבדים את המקדשים של כמה קדושים סופיים. הינדים אחרים לא .

אנחנו חופשיים לעשות מה שאנחנו רוצים. זה לא קשור לשאלה אם הסופי היה קדוש. אנו ההינדים יכולים לזהות קדוש אמיתי לפי הילת החסד הקדושה, ללא קשר לאיזו קהילה דתית הם השתייכו.

בהודו (במיוחד בצפון מערב הודו) מלאה באלפי דרגה, מקדשים המכילים קברים של קדושים סופיים, החל ממקדשים קטנים בצד הדרך ועד למתחמים מסיביים כמו ה Khwaja Moinuddin Dargah של Chishti, Ajmer, Rajasthan או זה של Nizamuddin Auliya בדלהי. הינדים מרבים לבקר ולהעריץ את הדרגות הללו לצד מוסלמים, סיקים ואחרים - לפעמים באלפים מדי יום. לפחות מחצית מהמתפללים המבקרים בדרגות של ניזמודין וביבי פטימה בן סם אינם מוסלמים, אלא הינדים וסיקים. הדרגה של הסופי נונד רישי בצ'ארא-א שריף, קשמיר גם היא עדיין מושכת עולי רגל הינדים. אכן מקדשים רבים של קדושים סופיים **נבנו על ידי הינדים**, אפילו יותר מאשר על ידי מוסלמים באזורים ותקופות מסוימות. אבל הינדים אחרים מתרחקים, וזו זכותם.

בהודו, 5% מההינדים מזדהים כסופיים כמו גם הינדים - כמחציתם עם מסדר Chistiyya באופן ספציפי. כמעט כל אלה נמצאים בצפון הודו.

כהינדי, אני אישית מעולם לא הערצתי את מקדש קדוש סופי, אבל לא הייתי בקרבת מקום לזה. ביקרתי סופי חי שהתיימר להיות קדוש, ואני חייב לומר שדי הייתי מאוכזב. עד כאן דבריו.

ויש להעיר, שניתן למצוא סמל של קשת עיגול הלבנה על הפנים של פסל אליל מאד חשוב לפי דת ההינדים שבני דת עובדים ומשתחווים לו (שלפי הסבר באינטרנט לפי חלק מכתות ההינדים הקשת עיגול הלבנה באה לסמל הקשר של אליל הנ"ל עם אליל הירח). גירסא מסוימת של אותו אליל (כי יש כמה גרסאות בהודו) היה בעיר טירופטי בהודו שבגללו נשרפו אלפי פאות נכריות בזמנו של הרב יוסף שלום אלישיב כתקרובת עבודה זרה.

ומי שילמד זכות אולי יטען שיש הבדל בין חצי עיגול הלבנה המופיע לבד בבית תפלה של הרבה מכתות המוסלמים וציור שלם של הפסל ההודי שיש על ראשו קשת מעיגול הלבנה, שרק ציור של כל הפסל נחשבת פסל של עבודה זרה, וכך בדוחק גדול ניתן להסביר את דברי הרמב"ם על המשנה במסכת עבודה זרה פרק ג משנה ג "המוצא כלים ועליהם צורת חמה צורת לבנה צורת דרקון יוליכם לים המלח רבן שמעון בן גמליאל אומר שעל המכובדין אסורים שעל המבוזין מותרין" עיין שם.

אבל בפשטות הקשת מעיגול הלבנה מסמלת (לדעת חלק מן ההודים) אליל אחד ושאר הפסל, אליל אחר.

מונותאיזם מול פננתאיזם - האיסלאם הסטנדרטי לעומת רבים מהסופיים

בספר אמונות ודעות הרב סעדיה גאון התנגד לשיטת הפננתאיזם וזה לשונו:

“והשיטה השלישית שיטת מי שאמר כי בורא הגופות בראם מעצמותו.

ומצאתי כי האנשים הללו לא יכלו להכחיש את העושה, ועם זאת לא התקבל על דעתם לפי דמיונם הווית יש מן האין. וכיון שאין מאומה פרט לבורא, הניחו בדעתם שהוא ברא כל הדברים מעצמותו.

[דחיית השיטה השלישית]

ואלה, ירחמך האל, סכלים יותר מן הראשונים. וראיתי לגלות סכלותם בשלושה עשר פנים.”

גם הראב"ד דחה את שיטת הפננתאיזם בפירוש הראב"ד לספר היצירה המיוחס לראב"ד בעל השגות על הרמב"ם [אבל האר"י לא הסכים שהמחברים זהים] וז"ל:

“כי הפילוסופים אומרים שלא יתהוה דבר מלא דבר, אלא מין ממנו ולדעתנו ותורתנו הקדושה שהעולם מחודש אם כן יש לאפיקורסין פה לשאול אותנו, העולם לא ימלט משני פנים או שהיה לו חומר קדמון, שממנו נברא העולם זולת ה' לבדו, וזהו כפירה בתורה ואם נאמר כי לא היה שם אלא הקב"ה ברא את העולם מעצמו, אם כן עצמותו נתגשם, ואל זה כסוד בתירוצו אמר איפה היית ביסדי ארץ הגד אם ידעת בינה. פירוש: בכח החכמה ובכח הבינה מציאת העולם.”

הרמב"ם במורה נבוכים גם מצא פסוק בנביאים ששוללת את הפננתאיזם (מלאכי פרק ג פסוק ו)

כִּי אֲנִי יְקֻנֶּקֶל לֹא שְׁגִיטִי וְאַתֶּם בְּגִי יִעֲקֹב לֹא כְּלִיתֶם: וז"ל (ספר מורה הנבוכים חלק א פרק יא)

כי אין יחס בינו ובין זולתו שישתנה בו היחס ההוא, כמו שיתבאר (פרק נ"ו חלק א') ובזה ישלם היותו בלתי משתנה כלל, ולא בשום פנים, כמו שבאר ואמר, אני ה' לא שניתי, אין בו שנוי כל עיקר.

וכן בספר מורה הנבוכים חלק א פרק ע משמע שהרמב"ם התנגד לשיטת הפננתאיזם, וז"ל:

ולשון חגיגה אמרו ערבות רם ונשא שוכן שנאמר סולו לרוכב בערבות, ומנא לן דאיקרי שמים, כתיב הכא לרוכב בערבות וכתיב התם רוכב שמים, הנה כבר התבאר כי הרמז כולו לגלגל אחד, והוא המקיף בכל אשר תשמע מענינו מה שתשמע, והסתכל אמרם שוכן עליו ולא אמרו שוכן בו, שאלו אמרו שוכן בו היה מחייב לשם מקום או שיהיה השם כח בגלגל כמו שדמו כתות הצא"בה שהשם רוח הגלגל, ואמרם שוכן עליו הראו שהוא ית' נבדל מן הגלגל ואינו כח בו, ודע כי הושאל לו יתעלה רוכב שמים לדמיון הזה המופלא, וזה כי הרוכב יותר מעולה מן הנרכב, ולא יאמר יותר אלא בהקל מן המאמר שאין הרוכב ממין הנרכב, והרוכב גם כן הוא אשר יניע הבהמה ויוליכנה באשר ירצה, והיא כלי לו שישתמש בה כרצונו, והוא נקי ממנה בלתי נדבק בה אבל חוצה לה, כן האלוה יתהלל שמו הוא מניע הגלגל העליון אשר בתנועתו יתנועע כל מתנועע בו, והוא יתעלה נבדל ממנו ואינו כח בו, ובבראשית רבה אמרו בפרשם למאמרו יתברך, מעונה אלהי קדם, הוא מעון עולמו ואין עולמו מעונו, וסמכו לזה אמרם הסוס טפל לרוכב ואין הרוכב טפל לסוס.

לפי זה, כאשר הרמב"ם משבח את המוסלמים באיגרת לר' עובדיה הגר, שהם מיחדים לאל יתע' יחוד כראוי יחוד שאין בו דופי", משמע שלדעת הרמב"ם כל המוסלמים דוגלים במונותאיזם.

אבל לפי מוסלמים המתנגדים לכת הסופי (הכת של התיקיי שהיה מכשול לרב יוסף קארו) הרבה מכת הסופי אימצו לעצמם שיטת הפננתאיזם. שיטה שמאפשרת בלבול בין בורא ונברא. וזה תרגום:

אין בעיה עם הסופים אם הם נוהגים כפי שעשו במקור: מבלים את רוב זמנם לבד תוך כדי עבודת אל--. הסופים המקוריים לא עשו את מה שעושים היום – הם היו אנשים מבודדים. הם עקבו אחרי הקוראן והסונה כפי שהיה צריך לעקוב. הם קיבלו את שמם מהחומר של הבגד שהם תמיד היו לובשים – סופ (צמר). עם זאת, הסופיזם שיש לנו היום הוא פשוט שגוי. הוא מגיע מהטורקים [דרווישים מסתובבים]. הם מאמינים שאל-- הוא אחד עם הבריאה (פנתאיזם ופננתאיזם). הם מאמינים בשאילת עזרה מהמתים ומסובבים סביבם כמו במסגד אל-חראם. הם כופרים, בסופו של דבר – וכך ראוי לקבוע. הם מאמינים שהשליחים של

אל-- מתגלמים מחדש אצל הקדושים שלהם. להסביר, הם מאמינים שהקדוש המוביל שלהם הוא השליח המוביל של אל-- [מוחמד] והחברים הם שאר השליחים של אל-- [כמו משה, ישו, יונה, אברהם וכו'] והם מקבלים את הידע על הנעלם ישירות מאל-- הם מאמינים שאין בעיה אם תעבוד חיות מסוימות, כי זה אל-- הם מתפללים בצורה לא נכונה ומכניסים חידושים ושירק (עבודה זרה) בתפילתם – מה שלמעשה מבטל אותה. הם טוענים הרבה טענות וטוענים שהם מקבלים גילוי אלוהי וציוויים ישירות מאל--.

זה בעצם כל הסיפור. השקענו הרבה זמן בחקר הנושא והוזמנתי לדיונים עם סופים – ועשיתי זאת. הם כופרים.

ולפי זה לא מוכרח, שהשבח שאמר הרמב"ם על המוסלמים במכתבו לר' עובדיה הגר חל על הסופים בזה"ז.

בשו"ת יביע אומר הנ"ל, הרב עובדיה יוסף גם הביא את מנהג גדולי עולם

להתפלל במערת המכפלה כראיה שבאופן כללי מותר להתפלל במסגד

הרב עובדיה יוסף, מלבד טענתו כי הרמב"ם נתן למוסלמים תעודת "כשרות" בת + 800 שנה, שהם בסדר בעניין עבודת אלילים, גם השתמש בתקדים של רבנים גדולים שהתפללו במערת המכפלה כהוכחה להתיר ביקור או אפילו להתפלל במסגד.

אלא מוכח מהרמב"ם עצמו שהוא ראש מחנה הפוסקים הסוברים שאין הישמעאלים עובדי עבודה זרה שאין לתלות את ההיתר להתפלל במערת המכפלה במעמד הישמעאלים. שהרי הרמב"ם ביקר בשנת ד' תתקכ"ו (1165) במערת המכפלה, וקבע את יום הביקור בה כיום טוב לדורו ולזרעו אחריו, כדבריו: "ובאחד בשבת, תשעה לחודש (מרחשון) ... עמדתי במערה והתפללתי, שבח לאל יתברך על הכל .. נדרתי שיהיו לי כמו יום טוב ותפילה ושמחה בהם אכילה ושתייה. אלקים יעזרני על כל ויקים לי נדרי לה' אשלם – אמן". בשנה ההיא שהרמב"ם ביקר במערת המכפלה, הנוצרים הצלבנים שהרמב"ם כתב בכמה מקומות שהם עובדי עבודה זרה (עיין רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ט הלכה ד), שלטו בארץ ישראל והיה להם כנסיה שם במערת המכפלה. אף בדורנו, יהודי שבאופן לא חוקי חדרⁱⁱⁱ לתוך המערה שמתחת למערת המכפלה, דווח שהוא מצא ממש על יד פתח המערה, צלב גדול של נוצרים, שעדיין נשאר שם מהתקופה שהנוצרים שלטו בארץ.

אם כן, ההיתר להתפלל במערת המכפלה אינו קשור למעמד הדתי של המוסלמים.

לכן אנו רואים ממעשיו של הרמב"ם במערת המכפלה, כי העובדה שרבנים גדולים מבקרים במערת המכפלה אינה יכולה לשמש כהוכחה למעמד הדת השולטת על האזור. ביקורים לקבר זה אינם ניתנים

כהוכחה נגד "הר"ן", (על מסכת סנהדרין דף סא עמוד ב) הגורסת כי כתות רבות של האסלאם אשמות בפולחן סרסורים, כאשר המתפללים משתחוים אל המתים.

בזמן המודרני, יש חכם של דת האסלאם שדרש מן השלטון בסעודיה להעתיק את קברו של (המשוגע) מוחמד למקום לא ידוע, כי לדעתו, רבים מאחיו המוסלמים נכשלים בפולחן של עבודה זרה ע"י קברו.

www.haaretz.com/middle-east-news/1.613692

ושאלתי לבינה מלאכותית ChatGPT איזו כת באיסלאם כוללת את מוחמד {הערה: "המשוגע"} בהשבעות שהם משמיעים בבית המשפט?

כת האיסלאם שכוללת את שמו של הנביא מוחמד {הערה: המשוגע} בהשבעות שנקבעו בבית המשפט היא בדרך כלל האיסלאם השיעי, במיוחד בהקשר של פרקטיקות שיעיות מסוימות. בקהילות שיעיות מסוימות, מקובל לקרוא את שמו של הנביא {המשוגע} מוחמד לצד שמותיהם של שנים עשר האימאמים, במיוחד האימאם עלי, בעת שבועה או הצהרות.

עוד הוסיף בבינה המלאכותית, זאת בניגוד למנהג הסוני הנפוץ יותר (שלא מזכירים שם נביאם בשבועה)... ויש מקרים מסוימים שגם הם נשבעים בשמו של מוחמד {המשוגע} בלבד. וזו היא הנקודה שהפריע לר"ן (בחידושו על מסכת סנהדרין סא, ב, וסנהדרין ס"ג, ב) שהם משתחוים ונותנים כח ושליטה על טבעי, בתחומים מסוימים לדמות שאינה הקב"ה.

דרך אגב, במאמר אחר ציינתי, שמיעוט משמעותי מן הישמעאלים עובדים עבודה זרה דרך שדים. ועל פי הפסק של השולחן ערוך יורה דעה הלכות מעונן ומכשף סימן קעט סעיף יט

המקטר לשד לחברו ולכופו לעשות רצונו, חייב משום עובד עבודת כוכבים^{iv}. לפרטים עיין באינטרנט:

<https://60ribo.org.il/har-habayit-idolatry-trees/>

ולגבי המוסלמים השיעיים ראיתי במאמר מסוים באינטרנט (ממוסלמי שמתנגד לשיעיים) שיש מכת השיעיים המשתחוים למלאך ג'יבריל (גבריאל) כסרסור.

וכן יש גאונים וראשונים (לדוגמה, הרב נחשון גאון^v, הר"י מיגאש^{vi}, אבן עזרא^{vii}, יד רמה^{viii}, הכוזרי בלי צנזורה לפי גרסת הרשב"ץ, בקשת ומגן) שסוברים שהם עובדי עבודה זרה, בגלל שהם עושים את פולחן מרקוליס, כמוש, ופעור במכה, ולא מקבלים את דברי הסגוריה של הרמב"ם בשו"ת הרמב"ם סימן תמח.

הציץ אליעזר החשיב את סמלי הירח במערת המכפלה כפסל של עבודה זרה, אבל

הכשיר תפילה במערת המכפלה בתנאי מסוים

שו"ת ציץ אליעזר חלק י סימן א

כי כיו"ב העירותי על התפלות שעורכים כעת בתוך הבנין של מערת המכפלה (אחרי שזכינו בע"ה שעה"ק חבורן ת"ו בידינו היא) דכפי שענינו הרואות המקום בפנים משמש למסגד לישמעאלים במלוא משמעותו, וביתר שאת וביתר עוז, מלבד בחלק המקום שרשום שטמונים שם יעקב אבינו מצד אחד ולאה אמנו מצדה השני (ויעוין בירושלמי פ"ד דתענית ה"ב ובמראה הפנים שם), ואיך יתכן איפוא לשפוך שיח לפני בורא עולם לפי אמונתנו האמיתית במקום תפלה שלהם לפי אמונתם, וגם זאת דספריהם באמונתם הכוזבת מונחים שם ומפסוקיהם חקוקים על כל הקירות, ולמעלה מהציונים קבועים גם צורת חצי לבנה שלהם, והרי ההלכה היא שאסור ליכנס לבית ע"ז, עיין ברמב"ם בפיהמ"ש פ"ק דע"ז וביו"ד סימן קמ"ט סעי' א' וש"ך סק"א, ומה מאד מזהירים הפוסקים באופן חמור שלא ליכנס בבתי תפלותיהם אפילו אם אינם בתי ע"ז ממש, עיין שו"ת חיים ביד סימן נ"ו מובא גם בדרכי תשובה סימן ק"נ סק"ב, וספר רוח חיים על יו"ד, ושו"ת פרי השדה ח"ב סימן ד', יעו"ש בדבריהם המחרידים. גם אם נאחז בטענה שהם באו לגבולינו ואין בידם לאסור עלינו, זהו אבל אילו היינו מסירים עכ"פ ספריהם ותשמישיהם ולא שקודש וחול ישמשו בעירבוביא, על אחת כמה שיש להשמר שלא לעמוד אתם במחיצה אחת, והם פונים פניהם לטיפלותם ואנו לאמונתנו הקדושה, ומי יתן ואלה שהיכלת בידם יתנו לבם לסדר עבורנו כניסה מיוחדת למקום מיוחד.

הרב ישראל אריאל במכתב אלי גם ציין את דברי רבן גמליאל במסכת עבודה זרה דף מד עמוד ב:

"אני לא באתי בגבולה, היא באה בגבולי, אין אומרים: נעשה מרחץ נוי לאפרודיטי, אלא אומר: נעשה אפרודיטי נוי למרחץ", כמקור להיתר להתפלל במערת המכפלה. הרב אריאל במכתב לא הזכיר את ההגבלות שהזכיר הציץ אליעזר.

וכאן אציג את דברי הרב אריאל במלואו:

לדעת הרב אריאל הרמב"ם התפלל במערת המכפלה בזמן ששלטו שם הנוצרים,

מתקדים רבן גמליאל בבית המרחץ של אפרודיטי

ב"ה ראש חודש חשוון תשע"ו

כב'

הרב שלמה שיינמן

השלום והברכה!

אכן, בעניותי הנני מסכים לדברי כבודו, ואומר, כי גם לשיטת הרמב"ם, המוסלמים לא יצאו מכלל עובדי עבודה זרה, וכבר הרחבנו בעניין זה במאמר מיוחד בשם – 'ארץ ארץ ארץ'. ראה בספר 'צפיה ג'.

עד היום (תשע"ו) ממשיכים המוסלמים במנהגי עבודה זרה. מוחמד קבע את העיר מכה כמסגד קדוש, וציוה בקוראן על מאמיניו להשתחוות לכיוון העיר מכה, ולעלות לרגל למכה. אבן הכעבה במכה היתה מרכז לעבודת המרקוליס בעבר, ומוחמד קידש אותה כמקום תפילה. מוחמד למד על היהדות, ותחילה קידש לבני דתו את מקום העקידה בירושלים. אך בשלב מסויים החליט כי כמייסד דת חדשה זכותו לקבוע מקום אחר לתפילה ולכן קבע את אבן הכעבה במכה, כאבן קדושה שאלה יש להשתחוות. גם הרגיש שאינו יכול לנתק את הציבור הערבי ממנהגייהם הקודמים, ולכן שילב את אבן הכעבה בתוך אמונת האיסלאם.

גם כיום ממשיכים עולי הרגל למכה לנשק את אבן הכעבה, ובהיותם במכה מנהגם לזרוק אבנים לסקילת השטן. המנהג עובר שינויים בגלל בואם של מליונים לטקס, אך עצם המנהג של זריקת אבן למרקוליס נשאר כשהיה.

ההקפדה על מנהג העלייה לרגל, וזריקת האבנים עולה להם בהרוגים רבים, והשנה נהרגו כאלפי איש בדוחק שנוצר בין משתתפי הטקס. למרות ההרוגים הרבים המוסלמים אינם מוותרים על הטקס, שכאמור הוא טקס שיסודו בעבודה זרה.

מכאן לתפילה במערת המכפלה. הערבים מקדשים כל מקום הקשור לאברהם ויצחק, ולכן הפכו את מערת המכפלה למסגד. הבניין העומד במקום נבנה ככל הידוע על יד הורדוס, ועם כיבוש הארץ על ידי הערבים השתלטו על הבניין והפכו אותו למסגד.

לא בכדי הקים הורדוס בניין גדול על קברי האבות, אלא משום שהכיר בחשיבות המקום לעם היהודי.

כידוע מערת המכפלה נקנתה על ידי אברהם בארבע מאות שקל כסף, ומובא בבראשית רבה (פרשה עט, ז): "זה אחד משלשה מקומות שאין אומות העולם יכולין להונות את ישראל לומר: גזולים הן בידכם! ואלו הן: **מערת המכפלה**, ובית המקדש, וקבורתו של יוסף. מערת המכפלה, דכתיב (בראשית כג): 'וישמע אברהם אל עפרון וישקול אברהם לעפרון את הכסף אשר דיבר באוזני בני חת ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר',

ואם כן עם ישראל הוא הבעלים על מערת המכפלה לדורי דורות, וכעת היא גזולה מידי ישראל, כשעדיין יש למוסלמים אחיזה בה.

ניתן לומר, שמייסד בית הכנסת במקום כמקום תפילה היה כלב בן יפונה, כמובא במסכת סוטה לד, ב: "מלמד, שפירש כלב מעצת מרגלים, והלך ונשתטח על קברי אבות, אמר להן: אבותי! בקשו עלי רחמים שאנצל מעצת מרגלים!... והיינו דכתיב: 'ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו'".

מעשה ברור, שאם מוצאים ערבים המתפללים במערת המכפלה, כשהמקום משמש להם כמסגד והם מתפללים לכיוון מכה, הרי המקום גזול בידם מידי העם היהודי.

על כגון זה אומרת הגמרא בעבודה זרה מד, ב: "שאל פרוקלוס בן פלוספוס את רבן גמליאל בעכו, שהיה רוחץ במרחץ של אפרודיטי, אמר לו: כתוב בתורתכם: 'לא ידבק בידך מאומה מן החרם'; מפני מה אתה רוחץ במרחץ של אפרודיטי? אמר לו: אין משיבין במרחץ. וכשיצא, אמר לו: **אני לא באתי בגבולה, היא באה בגבולי!** אין אומרים: נעשה מרחץ נוי לאפרודיטי, אלא אומר: נעשה אפרודיטי נוי למרחץ. דבר אחר: אם נותנים לך ממון הרבה, אי אתה נכנס לעבודת כוכבים שלך ערום ובעל קרי ומשתין בפניה, זו עומדת על פי הביב וכל העם משתיינין לפניה, לא נאמר אלא 'אלהיהם', את שנוהג בו משום אלוה - אסור, את שאינו נוהג בו משום אלוה - מותר". ופירש רש"י שם: "היא באה בגבולי" - שהמרחץ קודם לה, והמרחץ נעשה לכל הבא למרחץ, ולא כל הימנה שתהא גוזלת את הרבים".

למדנו מרש"י שני דברים:

האחד: אדם שבנה מרחץ עבור בני העיר ומשתמש במקום שרכש לצורך המרחץ, גם הוא משתמש במים המגיעים לעיר לצורך עיסוקו, הרי זה שירות לציבור, ולמרות היות המרחץ "עסק פרטי", כיון שהציבור אינו יכול להתקיים ללא המרחץ הרי עסק זה שייך במידה מסויימת לכלל הציבור. ראה סנהדרין י"ז ע"ב, ש"כ"ל עיר שאין בה מרחץ אין ת"ח רשאי לדור בתוכה". כך גם בירושלמי קדושין פ"ד סוף הלכה י"ב: "אסור לדור בעיר שאין בה מרחץ". עוד מובא במדרש רבה (ויקרא פ' ל"ד): "בשעה שהיה הלל הזקן נפטר מתלמידיו. היה מהלך למרחץ... אמרו לו תלמידיו: רבנו! להיכן אתה הולך? אמר להם: לעשות מצוה! אמרו לו, וכי מה מצוה זו? אמר להם: לרחוץ בבית המרחץ. אמרו לו: וכי זו מצוה היא? אמר להם... אני שנבראתי בצלם ובדמות דכתיב (בראשית ט): 'כי בצלם אלהים עשה את האדם', על אחת כמה וכמה [שאני חייב לרחוץ את גופי לכבוד הבורא]".

נמצא לענייננו, שאפילו אם יש במערת המכפלה שריד כל שהוא של האיסלאם או של הנצרות: "המרחץ נעשה לכל הבא למרחץ" - כלשון רש"י, וממילא – "לא כל הימנה שתהא גוזלת את הרבים", ואינם יכולים לגזול את חלקם של היהודים ממקום תפילתם הקבוע זה דורות עולם. לאור האמור: "היא באה בגבולי", ואיני רשאי לוותר למוסלמים על המקום כמקום תפילה.

בוודאי ובוודאי, כשהמקום נשדד ונגזל על ידי המוסלמים והנוצרים מידי אבות האומה, שקנו את המקום בכסף מלא – "לא כל הימנה שתהא גוזלת את הרבים", ועם ישראל נשאר בעל הבית על מקום, ו"אני לא באתי בגבולה", אלא אנחנו מתפללים במקום כבעלי הבית! ואל לנו לוותר על מקום תפילה זה בגלל גזלנים ושוודדים.

בוודאי שכאשר אין במקום היום סממנים של עבודה זרה, אין כל מניעה להתפלל במקום, שהרי זה בית כנסת יהודי מן העתיקים בעולם, שנוסד, כאמור, על ידי כלב בן יפונה. והגזלנים באו בגבולנו.

יתירה מזו פסק הרמב"ם להלכה (עבודה זרה ז, יח): "מרחץ שיש בה עבודת כוכבים מותר לרחוץ בה, מפני שהיא נעשית שם לנוי ולא לעובדה, שנאמר 'אלהיהם', בזמן שנוהגים בה מנהג אלהות, ולא בזמן שמבזין אותן". כוונת הרמב"ם לאמור בדברים יב, ל: "השמר לך פן תנקש אחריהם אחרי השמדם מפניך ופן תדרש לאלהיהם" לאמור: איכה יעבדו הגוים האלה את **אלהיהם** ואעשה כן גם אני". כוונת הרמב"ם לדברי הגמרא דלעיל: "לא נאמר אלא 'אלהיהם', את שנוהג בו משום אלוה - אסור, את שאינו נוהג בו משום אלוה – מותר", וכאמור הבית עצמו אינו אלוהות בעיני הנצרות והאיסלאם. מערת המכפלה מצד עצמה אינה אליל ופסל בעיניהם, ואין "נוהגים בה מנהג אלהות", אלא המקום נגזל עקב היותו קברי האבות של העם היהודי, וכך נשאר המקום המקודש בעיניהם מכוח האבות, אלא שהוא משמש להם לצורך התכנסות ותפילה. נמצא, שאין זה אלא בית כנסת יהודי מדורי דורות, שהמוסלמים והנוצרים פלשו לתוכו לצורך תפילתם, ואין בכך כדי לפסול את המקום מהיותו בית תפילה ליהודים.

לאור האמור מובן מדוע התפלל בו הרמב"ם ואף קבע את היום הזה כיום טוב, כלשונו כנ"ל: "באחד בשבת, תשעה לחודש (מרחשון) ... עמדתי במערה והתפללתי, שבח לאל יתברך על הכל .. נדרתי שיהיו לי כמו יום טוב ותפילה ושמחה בהם אכילה ושתייה". יש לומר, שהשמחה שקבע, הרי זה על העובדה, שעצם נוכחותו במקום זה ולו לתפילה של יום אחד, מחזירה לעם היהודי את הבעלות ואת החזקה על המקום, ומכאן שמחתו ונידרו לעשות את היום הזה ליום שמחה אכילה ושתייה לכל ימי חייו.

כידוע, יש כיום נוצרים הבאים אל רחבת הכותל ומתפללים שם, וכורעים לאלהיהם ואף מצטלבים שם. דומה, שאין להעלות על הדעת, שמשום כך פוסלים הם את המקום כמקום תפילה ליהודים. זאת, על פי הכלל הגדול, שקבע לנו רבן גמליאל נשיא הסנהדרין: הם באו בגבולנו! נמצא, שאין השימוש שלהם באופן ארעי במקום זה לתפילה, מפקיע את בעלותו של העם היהודי על המקום הזה, ואת הזכות להמשיך ולהתפלל שם, שכן, נקנה המקום כאמור על ידי דוד מלך ישראל, ואין שום אומה ולשון שיכולים לערער על כך. בוודאי שאין ביכולת תפילתם הארעית לפסול את המקום כמקום תפילה קבוע של העם היהודי.

וה' יעזרנו, להחזיר את המקומות הללו לידי העם היהודי כבעלים נצחיים של המקומות שנקנו על ידי אבותינו. יתן ה', שנזכה לחדש בהר בית ה' את המקדש כבעבר, להחזיר את העבודה למקומה, ואת גאוות עם ישראל וגאוות השכינה למעמדם, בעובדה, שהעבודה חוזרת למקומה כימי עולם וכשנים קדמוניות.

בברכה ותפילה

להרמת קרן ישראל וקרן השכינה לגאונם

ישראל אריאל

שוב שאלתי את הרב אריאל שליט"א

לכבוד הרב אריאל, שליט"א

בענין מערת המכפלה

בקשר למה שכתבת " יש לומר, שהשמחה שקבע {הערה: הרמב"ם} , הרי זה על העובדה, שעצם נוכחותו במקום זה ולו לתפילה של יום אחד, מחזירה לעם היהודי את הבעלות ואת החזקה על המקום, ומכאן שמחתו ונידרו לעשות את היום הזה ליום שמחה אכילה ושתיה לכל ימי חייו".

מצאתי קצת ראייה לדבר. בשיעור מוקלט על מערת המכפלה באתר yeshiva.org.il אמרו, כאשר רצו לחזור למערת המכפלה אחרי מלחמת ששת הימים בתחילה, משה דיין לא רצה לתת רשות ליהודים להתפלל שם. רק אחרי שהוא שמע על הקשר ההיסטורי של היהודים אפילו בזמן הגלות עם מערת המכפלה, כגון הביקור של הרמב"ם שם, הוא הסכים להרשות ליהודים לחזור לשם.

בקשר למה שכבוד הרב כתב על פסק של הרמב"ם לגבי בית המרחץ של אפרודיטי, יש נקודה שצריך יותר לברר. הרב כתב:

יתירה מזו פסק הרמב"ם להלכה (עבודה זרה ז, יח): "מרחץ שיש בה עבודת כוכבים מותר לרחוץ בה, מפני שהיא נעשית שם לנוי ולא לעובדה, שנאמר 'אלהיהם', בזמן שנוהגים בה מנהג אלהות, ולא בזמן שמבזין אותן". כוונת הרמב"ם לאמור בדברים יב, ל: "השמר לך פן תנקש אחריהם אחרי השמדם מפניך ופן תדרש לאלהיהם לאמור: איכה יעבדו הגוים האלה את אלהיהם ואעשה כן גם אני". כוונת הרמב"ם לדברי הגמרא דלעיל: "לא נאמר אלא 'אלהיהם', את שנוהג בו משום אלוה - אסור, את שאינו נוהג בו משום אלוה - מותר", וכאמור הבית עצמו אינו אלוהות בעיני הנצרות והאיסלאם. מערת המכפלה מצד עצמה אינה אליל ופסל בעיניהם, ואין "נוהגים בה מנהג אלהות", אלא המקום נגזל עקב היותו קברי האבות של העם היהודי, וכך נשאר המקום המקודש בעיניהם מכוח האבות, אלא שהוא משמש להם לצורך התכנסות ותפילה.

לא הייתי בטוח לפי שיטת הרמב"ם, כיצד ניתן ללמוד מבית המרחץ של אפרודיטי של מסכת עבודה זרה דף מד,ב למערת המכפלה. על פי הנגלה, משמע שהרמב"ם פסק לפי השיטה שהוזכר בש"ס שזה היה מותר לרבן גמליאל להשתמש במרחץ, כי היו משתינים לפני הפסל, ואין זה התייחסות של אלהות, לפסל.

אבל כאשר הנצרות והאיסלם הכניסו את החפצי עבודה זרה שלהם למערה ולבנין מעל המערת המכפלה, לא התייחסו לחפצי הדת שלהם בזלזול אלא בכבוד. לכן היה סברא לומר שאין ביטול של הפסל שם.

ואולי הרב סובר כדברי הלחם משנה שם על הרמב"ם ז"ל

ונראה שהוא מפרש שמה שאמרו במשנה דבר אחר, אם נותנין לך ג"כ הוא להביא ראיה שהיא נעשית לנוי ואמר אפרודיטי נוי למרחץ ואמר לו הנה לך ראיה שהרי אם נותנין לך ממון הרבה וכו' אלא ודאי שעכ"פ צריך אתה לומר שהיה שם לנוי והשתא אתי שפיר שכתב הרמב"ם ז"ל הטעם של דבר אחר וכו'. זה נ"ל בדעתו ז"ל

אם כן אולי הרב סובר, שבמרחץ צריכים יותר ראיה, שהפסל בטל לגבי המרחץ שהוא העיקר. אבל לגבי מערת המכפלה, ברור שהפסל בטל למערת המכפלה, כיון שזה מקום חשוב בתנ"ך.

או אולי הרב התכוון לדבר אחר?

בברכה

שלמה שיינמן

בה' כסלו הרב אריאל השיב לי:

באשר ל'היא באה בגבולי'

הרי זה הגיון פשוט של חז"ל והרמב"ם פוסק כך, וזו לשונו

רמב"ם עבודה זרה ז, יח: "מרחץ שיש בה עבודת כוכבים מותר לרחוץ בה".

וההסבר לכך כי היא באה בגבול הרוחצים. כך גם מסביר המאירי (עבודה זרה מד, ב: "שהמרחץ היה קדום לשם - קודם שנבנה שם בית לע"ז ואין כח בע"ז לעשות את של אחרים שלה כדי לאסור עליהם").

בוודאי בעניין מערת המכפלה שהיתה של אברהם קודם למוסלמים ולנוצרים, ואין לעבודה זרה כוח לאסור את של היהודים, כאילו היה המקום שלה.

סיבה שנייה: "מפני שהיא נעשית שם לנוי ולא לעבדה, שנאמר אלהיהם, בזמן שנוהגים בה מנהג אלהות" והרי בניין המערה הוא גבולנו, שאברהם קנה אותו בכסף מלא. ועוד שאין גוף המערה אלוה, לא לנוצרים ולא למוסלמים, נמצא ש"אין נוהגים בו מנהג אלהות", ואין זה אלא מקום התכנסות לתפילה, ולכן אינו נפסל לתפילה. כך נראה לעניות דעתי להסביר את תפילת הרמב"ם שם.

בברכה

ישראל אריאל

לסיכום, יוצא מדברי הרב אריאל, שליט"א שדין מערת המכפלה שונה מדין סתם תיקי.

לפי תלמיד האדמו"ר מצאנז קלויזבנרג לפי המציאות שתיאר ברוך מרזל בשנת תש"ס מותר ומצוה להתפלל בחלק ממערת המכפלה בהיכל אברהם ויעקב אבינו.

מדברי הרב מרדכי שבתי איזנברגר במאמרו "על דבר הכניסה למערת המכפלה" כתב עת: אורייתא יט, תשס"ג, שיז – שכב

לא רק הציץ אליעזר אלא גם ראש ישיבת ולוז'ין הרב אליעזר פריד, בחוט המשולש, חלק ג, סימן כ"ח החשיב את דמות הלבנה בבית תפלה של ישמעאלים כפסל של עבודה זרה.

שאלו את הרב פריד האם מותר ליקח פאדראט להעמיד בית תפלה לישמעאלים הנקרא מאצעטא ואם יכולים לשכור פועלי ישראל או עובדי כוכבים דוקא? מסקנת הרב פריד שרוב הבית יש להגדיר כ"משמשי משמשין" (שמותר לבנות) ולא להגדיר כמשמשין לעבודה זרה, אבל הפסל או דמות הלבנה שלהם, אסור.

הנצי"ב מולוז'ין^{ix} חלק עליו. ולדעתו "ליקח פאדראט להעמיד הידוע אסור לכו"ע". אלא שהוא מצא היתר אפשרי מטעם אחר. וזה לשונו: וי"ל דשרי מטעם אחר כיון דיכולין להשיג בנקל בלעדו לא הוי לפני {עור

לא תתן מכשול}, כמו דאי' לעיל דף ו' א' {במסכת עבודה זרה} באית ליה בהמה לדידיה. אבל בזה יש ליזהר דאם א"א בנקל כ"כ, ודאי מיקרי לפני עור.

מדוע הגדולים החשיבו את דמות הלבנה של הישמעאלים כפסל של עבודה זרה?

בעל צפנת פענח, ר' יוסף רוזין בספר הרגוצ'בי (עמוד 157) טען שהישמעאלים עובדים את הירח כפשוטו. ורוב מוחלט של המומחים מכחישים. ואולי הרגוצ'ובר ידע על כת העלווי או כדומה לכת הנ"ל.

לכן זה אפשרי שרבני ולוז'ין והציץ אליעזר נחשפו לישמעאלים עם השקפה הדומה לכת העלווי.

אבל אציע אפשרות אחרת. שדקדקו מן השלחן ערוך ונושא כליו, שכל זמן שיש סמל לבנה על כלי מכובד, ואין אנו יודעים, מה הרקע של הסמל, צריכים להחמיר.

וכך פסק השלחן ערוך ביורה דעה הלכות עבודת כוכבים סימן קמא סעיף ג

המוצא כלים ועליהם צורות חמה או לבנה. הגה: דהיינו צורות הנעשים לשם חמה ולבנה, כמו שעושים בעלי הטלסמאות צורות לכוכבים, כגון צורות המתייחסות לשמש מציירים מלך מעוטר יושב על עגלה וכן כיוצא בזה בלבנה יש להם צורה מיוחדת (רמ"ם בפירוש המשנה וברטנורה שם). או דרקון והוא דומה לנחש, ויש כמין סנפירין בין פרקי חוליות שבצואר, אם הכלים מכובדים, אסורים שוודאי נעשו לשם עבודת כוכבים. ואם הם מבוזים, מותרים שלא נעשו אלא לנוי. ואלו הם מכובדים, שעל השיראים נזמים וטבעות. ומבוזים, (מטבעות) (הגא' ומרדכי ואגודה וראש וסלג לאוין ז"ב וב"ג וכן מצאתי בתוספתא ז' יורות, קומקומסים חמי חמין וכוסות ששותים בהם, בין אם הם למטה מהמים או למעלה מהמים. וכל זה בסתם שאין אנו יודעים שנעבדו כלים הללו,

בידוע שלא נעבדו כלים הללו, שעל המכובדים נמי מותרים (דעת הר"ן). ויש מי שאומר שכל צורה שהיא נעבדת בודאי, אפילו על המבוזים אסורים, אף ע"פ שאין אנו יודעים שכלים הללו נעבדו. ולפי זה בזמן הזה שמחקקים חקק בכלים ומציירים בהם צורת כוכבים ומזלות, המוצא כלים שיש בהם כוכבים ומזלות, אסורים. הגה: והמנהג כסברא הראשונה. ובזמן הזה שאין הגוים עובדין לצורות הללו, מותרים בהנאה אם מוצאן, אבל אין להשהותן. (תל"ז נ"ז) ויש מחמירים בכל הצורות הנזכרות, אף על גב דידעינן דלא פלחי להו. (כן משמע בטור ובתוספ' פרק כל הצלמים). וצורת דרקון מותר לעשותה, אלא שאסור להשהותה אצלו משום חשד (ז"י מהראש והטור).

לפי זה אחרי שהתגלה שיש מוסלמים שעובדים את הירח (כת העלווי) שקבל "הכשר מוסלמי" מחברו של היטלר, המופתי חאג' אמין אל חוסייני, וכדומה לו, ואחרי שהרבה מדת ההינדי מתפללים יחד עם כת הסופי,

אולי החליטו רבני ולוז'ין וכו', שאין לסמלי הלבנה, בבית תפלה מוסלמי שום חזקה שבידוע שלא נעבדו כלים הללו. לכן צריכים להתייחס לסמלים המכובדים בצורת לבנה לפי פשט המשנה שהם בחזקת עבודה זרה.

הרמ"א פסק כפירוש הרמב"ם על המשניות, שצורת הלבנה האסורה היא צורת הלבנה כמו שעושים בעלי הטלסמאות אבל הרבה חולקים על עמדת הרמ"א

של"ה שער האותיות אות הקו"ף - קדושה

כת. {ד"ה} **בידים** (ספר חרדים, פרק כ"ט), הרבה לאוין בענין עשיית פסל, וצורה שלא לעשות (שמות כ, ד), ושלא לקיים (שם, ג). ותנן בפרק כל הצלמים (עבודה זרה מב ב), המוצא כלים ועליהם צורת חמה, צורת לבנה, צורת דרקון, יוליכם לים המלח. וכתב הרמב"ם בפירוש המשניות (שם) וזה לשונו: צורת חמה ולבנה אין ענינו שימצא עיגול, ויאמר זה הוא שמש, או קשת עגול ויאמר זה לבנה, אלא שבעלי הצלמים הנקראים טלאסם מייחסים לכוכבים צורות, עד שאומרים, צורת שבת, צורת זקן שחור. וצורת נוגה, צורת נערה יפה בחלי זהב. וצורת השמש, צורת מלך מעוטר יושב על העגלה כו', עד... ואמרו צורת חמה ולבנה, רצה לומר שימצא הצורה המיוחסת אל השמש, והצורה המיוחסת אל הלבנה, עכ"ל. וכן כתב רמ"א בהגה"ה בטור יורה דעה סימן קמ"א (סעיף ג').

ותמיהה גדולה בעיני, דמצינו שני איסורין בצורת חמה ולבנה. אחד, זה הדין של המוצא, דאסור ליהנות דחיישינן שמא פלחו לה. והדין השני, בעושה, שאסרה התורה לעשות דמות שמשים שהם במרום, הן במדור העליון הן במדור התחתון, אף על פי שאין עושה לשם עבודה זרה אסרו הכתוב העשיה. ושם על כרחך אין הפירוש כשעושה הטאלמסא שלהם, רק הפירוש הוא, שעושה צורה שהוא מעין דוגמת חמה ומעין דוגמת צורת לבנה, כמו שעושים הגוים, שעושים עיגול כעין דוגמת פנים, ועושים קרנים סביבו שזהו נגד חמה, כי הקרנים הם ניצוצי החמה, וכן עושים צורה מעין דוגמת הלבנה. דאם לא כן, אלא גם שם נפרש דהכוונה היא על טלמסאות, אם כן קשה, מה מקשה בגמרא פרק כל הצלמים (עבודה זרה מג א) על הא דתנן (ראש השנה כד א) צורות לבנות היה לו לרבן גמליאל בעלייתו בטבלא בכותל, שבהן מראה את ההדיוטות, ואומר להן כזה ראיתם או כזה ראיתם. ומי שרי, (והתניא) [והכתיב] (שמות כ, כ) 'לא תעשון [אתי', לא תעשון] כדמות שמשו המשמשים לפני במרום [וכו'] כגון חמה ולבנה כו'. ומשני שם (מג ב) שלשה תירוצים. ועל כרחך לרבן גמליאל על הטבלא לא היו טלמסאות, כי אין בלבנה למעלה [מי] שישאל כזה ראיתם או כזה ראיתם, אלא על כרחך, צורות לבנות כפשוטו, כמות שהיא, ויש כח ביד אדם לעשות ציורים ממיני קשת, שהן קשת כמו לבנה, והתורה אסרה לעשות כן, רק הותר לרבן גמליאל כדמשני התם בשלשה תירוצים. כן לענין עבודה

זרה נאמר גם כן, שהגוים עושים דמותים לחמה ולבנה כמות שהם, ועובדים אותם, ועל כן המוצאם אסור ליהנות מהן. וכן ראיתי בעיני, במקומות הגדולות שבאשכנז, שמצויירים דמות חמה ולבנה, ותיכף ניכר לרואה שזהו דמות חמה וזהו דמות לבנה, כל כך הם בקיאים לעשות כדמותם, ואז המשנה דדמות חמה ולבנה היא כפשוטו, כי דבר רחוק הוא שהתנא סותם דבריו, ויהיה כוונתו על הטלמסא. אף על פי שאיני כדאי לחלוק אפילו על קטן מקטני תלמידיו של הרמב"ם, מכל מקום ראוי לחוש גם כן לדברי. אבל על כל פנים, המוצא טלמסא פשיטא דאסור, דבדאי הוא עבודה זרה.

מלאכת שלמה מסכת עבודה זרה פרק ג משנה ג

משנה ג

המוצא כלים וכו' תוס' פ' שני דר"ה דף כ"ד, וביד שם סי' ח', ובטור י"ד סי' קמ"ד וסוף סימן קמ"ו:

ועליהם צורת חמה וכו' כתב המרדכי דרקון הוא נחש בריח בְּשָׁמִים ושמו תלי הגדול ומושל במזלות ומש"ה חשיב ליה בהדי צורת חמה ולבנה ע"כ, וכתוב בספר מפה על השלחן סי' ק"ז דלאו דוקא צורת חמה או צורת לבנה ממש אלא **אפילו צורה** שעושין לשמו כמו שעושין בעלי הטלסמאות צורות לכוכבים כגון בצורות המתייחסות לשמש מציירין מלך מעוטר יושב תוך עגלה וכיוצא בזה בלבנה יש להם צורה מיוחדת, ובגמרא מוקי אביי דלהני תלתא דשכיחי וחשיבי מציירים אותם כדי לעבדם ומש"ה גזרו עליהם רבנן

ועיין ביאור הגר"א יורה דעה סימן קמא ס"ק ז, שמקשה על שיטת הרמב"ם שצורות החמה והלבנה הם הצורות שעושין בעלי הטלסמאות "דא"כ מאי פריך בגמ' על ר"ג והא ר"ג דיחיד כו' הא חשדא לא שייך אלא בדרקון וכיוצא שמיוחדין לעבוד כמ"ש תוס' בד"ה שאני", עכ"ל

לדעת הגר"א יש מקום להקל בצורות חמה ולבנה אבל רק בתנאי שידוע שלא עבדו להם

ביאור הגר"א יורה דעה סימן קמא ס"ק טז

(טז) ובזה"ז כו'. כנ"ל דבידוע מותרין:

משמע מדברי הגר"א שאם לא ידוע אסור, וגם הש"ך מחמיר כאשר אינו ידוע אם השתחוו לצורת הלבנה או לא השתחוו, עיין ש"ך יורה דעה סימן קמא ס"ק ו.

ולפי זה כאשר אנו מוצאים על כלים מכובדים צורת הלבנה במסגד ואיננו יודעים, האם זה לנוי או לעבודה זרה, לכאורה יש להתייחס לצורה כעבודה זרה ואולי כך התייחסו רבני ולו'ין והציץ אליעזר למסגדים שהיו שם צורת הלבנה.

כוכב וסהר^x

כוכב וסהר הוא שילוב של שני סמלים נפוצים, כשהשילוב נפוץ בעיקר באזור המזרח התיכון, פרס ומרכז אסיה.

הכוכב והסהר היו הסמלים בדגל האימפריה העות'מאנית, ובדגלי מדינות שונות שבאו בעקבותיה: טורקיה, לוב (בין השנים 1951-1969 והחל מ-2011), תוניסיה (החל מ-1956) ואלג'יריה (החל מ-1958). גם בדגלי אזרבייג'ן, פקיסטן, מלזיה ומאוריטניה מופיע הסמל. גרסאות שונות של הסמל מופיע גם בדגל אוזבקיסטן ובדגל קומרו, כמו גם בסמל סהרה המערבית, קשמיר ואחרים.

בעולם המערבי, קיבל הסמל החל משנות השבעים של המאה ה-20, משמעות של סמל האסלאם. הסמל אומץ בידי ארגוני הלאומיות הערבית, כמו גם בידי תנועת אומת האסלאם וארגונים אחרים המטיפים לאסלאמיזם.

שימוש היסטורי בסמל

ציור בן המאה ה-14 המתאר את חיילי הסולטנות הממלוכית במהלך הקרב על חומס בשנת 1299 קצה הטאג' מאהל מעוטר בכוכב וסהר בגרסה המוגולית	מטבע מהאימפריה הסאסאנית - המאה ה-7

בעבר הרחוק, הסמל שימש עבור המואבים והשומרונים, כשהסמל מופיע על בולות עם שמות מואביים. הפרשנות המקובלת היא שהסהר מייצג את אל הירח סין ואת עשתר המיוצגת בדמות הכוכב נוגה.

שילוב הסמלים הגיע למסופוטמיה במאה הראשונה לפני הספירה, ומיתרידטס הראשון, מלך פרסיה הטביע מטבעות עם סמלים אלו, אם כי הקשר לשימוש בידי המואבים והשומרונים.

השימוש בשילוב הסמלים באזור נמשך, ושימש את מיתרידטס השישי, מלך פונטוס כחותמו, כשהסתר מייצג אלת ירח מקומית והכוכב את אהורה מזדא (או זאוס היווני). במהלך תקופת האימפריה הסאסאנית נטבעו מטבעות עם שילוב הסמלים.

בימי הביניים השימוש בסמל לא היה משויך לאסלאם ומופיע גם בסמלים נוצריים. תחילת השיוך לאסלאם קשורה עם מסעי הצלב, כשלעיתים הצבאות המוסלמים צוירו כשעל דגליהם הכוכב והסהר.

שאה ג'האן, מלך האימפריה המוגולית נודע בשימושו בסהר ובכוכב בסמליו, אך הסהר בגרסתו מופנה כלפי מעלה ולא לצידי של הכוכב. כך למשל בקצה הטאג' מהאל מופיע הסמל בצורה זו, כשמקורו מהאימפריה המוגולית. עד כאן המאמר באתר מכלול.

האם יש קפידא להסיר הצורה שקורין מגן דוד מפרוכת? אגרות משה, שו"ת להורות נתן, ועלי תמר על הירושלמי

תשובה משותפת ביניהם, שלא מגדירים את המגן דוד ככוכב, ויש עוד נימוקים להתיר

- שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ג סימן טו
- שו"ת להורות נתן חלק ב סימן סד
- עלי תמר מסכת סוכה פרק ג הלכה ח

כותב המאמר: שלמה משה שיינמן, מחבר המאמר על ארגמן בתחומין כרך כו, ועל תכלת בכתובת

<https://60ribo.org.il/t-strings/>

למידע רקע נוסף על הנושאים שנדונו במאמר זה, ראו: [עצי עבודה זרה של המאמינים באסלאם – האם הם](#)

[מפריעים למתפללים תפילת מנחה בהר הבית?](https://60ribo.org.il/har-habayit-idolatry-trees) <https://60ribo.org.il/har-habayit-idolatry-trees>

אף על פי שבהמשך אוכיח שמיעוט הישמעאלים ודאי עובדים לעבודה זרה, יש רב שטען שכיון שחז"ל לא גזרו בפועל נגד הישמעאלים, אין להסיר הזכויות שהרב יוסף קראו העניק להם עד שרובם או כולם עובדים עבודה זרה. אנסה להוכיח על פי הכלל "הלכה כרבי מאיר בגזירותיו". שגם בזמן הזה יש לפסול את הישמעאלים על סמך המיעוט. נאמר כמה פעמים בש"ס, כגון, תלמוד בבלי מסכת כתובות דף ס עמוד ב, הלכה כרבי מאיר בגזירותיו.

וגם הבית יוסף סמך על כלל זה כמה פעמים, כגון בית יוסף אבן העזר סימן יג, בית יוסף אבן העזר סימן סו, בית יוסף אבן העזר סימן סט, בית יוסף חושן משפט סימן נב, בית יוסף יורה דעה סימן שי

ועל פי זה יסולק שאלה נגד הרמב"ם שפסק בענין יין של הקראים.

מה השאלה? כתוב בתלמוד בבלי מסכת חולין דף ו עמוד א

כי הא דר"ש בן אלעזר שדריה ר"מ לאתויי חמרא מבי כותאי, אשכחיה ההוא סבא, א"ל: ושמתי סכין בלועך אם בעל נפש אתה, הלך ר"ש בן אלעזר **וספר דברים לפני ר"מ, וגזר עליהן**. מאי טעמא? אמר רב נחמן בר יצחק: דמות יונה מצאו להן בראש הר גריזים שהיו עובדין אותה, ור"מ לטעמיה, דחייש למיעוטא, וגזר רובא אטו מיעוטא, ורבן גמליאל ובית דינו נמי כר"מ סבירא להו...

רבי יצחק בן יוסף שדריה רבי אבהו לאתויי חמרא מבי כותאי, אשכחיה ההוא סבא, א"ל: **לית כאן שומרי תורה**. הלך רבי יצחק וספר דברים - לפני רבי אבהו, והלך רבי אבהו וספר דברים לפני רבי אמי ורבי אסי, ולא זזו משם עד שעשאו עובדי כוכבים גמורין. למאי? אי לשחיטה ויין נסך, מהתם גזרו בהו רבנן! אינהו גזרו ולא קבלו מיניהו, אתו רבי אמי ורבי אסי גזרו וקבלו מיניהו.

הסיק הרשב"א בחידושי הרשב"א מסכת חולין דף ו עמוד א

גזרו אינהו ולא קבילו מיניהו, פירש"י ז"ל דמשום שלא היה אפשר להם לפרוש מן הכותים בימי ר"מ ור"ג לא קבלו מהם אלא בימי רב אמי ורב אסי היה אפשר להם לפרוש מהם וקבלו גזרתם, ולדברי רש"י ז"ל לא היתה אף גזרת רב אמי ור"א אלא מחששא דמעוטא, ואנן קי"ל דאין חוששין למיעוט, והרמב"ן ז"ל פי' דטעמא דלא קבילו מר"מ ור"ג היינו משום דאינהו גזרו משום שחששו למיעוט ולית הלכתא כותייהו אלא כרבנן דלא אזלי בתר מיעוט ובימי ר' אמי ורב אסי ורבי אבהו נתקלקלו כולם או רובם ולפיכך גזרו עליהן וקבלו מהם, וראה לדבר מדגרסין בירושלמי במסכת ע"ז כותאי דקסריה בעי מר' אבהו אבותיכם לא קלקלו מעשיהם ואתם קלקלתם מעשיכם ור' אבהו הוא שהיה כאן בגזרתם אלמא מפני שנתקלקלו בדורות האחרונים הוא שגזרו עליהם, ומיהו לשון גזרו אינהו ולא קבלו מיניהו ניחא טפי לדברי רש"י ז"ל.

ועל פי דברי הרשב"א (בשם הרמב"ן) יש לשאול נגד הפסק של הרמב"ם בענין יין של הקראים (שו"ת הרמב"ם סימן תמט)

"ויינם לפי שכלי אין בו צד אסור שהרי יין כותים היה כבר בחזקת היתר לישראל עד שמצאו להם דמות יונה בהר גריזים. פירוש לאותם שהיו שוכנים בהר גריזים. ואף על פי דמיעוטא הוו באיסורא דיין נסך קבילו עליהו למיחש למיעוטא וחשו לדברי ר' מאיר דחייש למיעוטא וגזרו על יינם".

ויש לשאול אם גזירת רבי מאיר לא התקבל, כי רבי מאיר חושש בענין יין נסך למיעוט ואנחנו לא חוששים, הרמב"ם היה צריך לדלג ישר לגזרת ר' אבהו, רב אמי, ורב אסי, שבתקופתם נתקלקלו כולם או רובם, ולטעון שכל זמן שרוב הקראים אינם עובדים עבודה זרה מותר לשתות מיינם.

אלא צריך להשיב, שבגלל **שבסוף** חכמי הש"ס קבלו את הכלל, "הלכה כרבי מאיר בגזירותיו", היה מוכרח לרמב"ם לציין בנושא החדש שהוא דן בו, (יינם של הקראים), שגם מיעוט מהם אינם עובדי עבודה זרה. וכמו כן בנושא החדש שאני דן בו, שמיעוט המוסלמים ודאי עובדים עבודה זרה, הלכה כרבי מאיר בגזירותיו, אם כל ההשלכות למעמדם בכל הקשור לסתם יינם (לפי שיטת פוסקי ספרד).

באופן כללי יש גם להקשות נגד שיטת הרב יוסף קארו, שהעניק למוסלמים הקלות הלכתיות בתחומים רבים, על סמך ההיתר לקבל הנאה מיינם, שהרי לפי הגאונים ההיתר היתה מאד נקודתי לנושא א', ולא גלובלי.

בספר האשכול (הלכות יין נסך, ח"ב עמ' 74) מובאת תשובת רב האי גאון בענין זה: "תחילה ראוי לידע, שאם הגוים הללו שאתם חוששין להם ממדת הישמעאלים הללו, **שעיקר דת שלהן איסור יין ותיעובו וקללת השותים אותו, הרי הוא מרוחק מעבודות שלהן הרבה**, ועבירה רואין אותו, ואין בו חומר כל כך ואין חוששין מכחן לנסך.

וכן משמע מדברי ר' צמח גאון המובא בתוספות רי"ד מסכת עבודה זרה דף נז עמוד א, ד"ה תינוק בן יומו, שאין לישמעאלים היתר גלובלי אלא נקודתי.

ומעיקר הדין אף הרב יוסף קארו (אבקת רוכל סימן סג), פסק כשיטת הרא"ש (שו"ת הרא"ש כלל ה סימן ב) שאסור ליהודי להתפלל על או מול, מחצלת קטנה הנקראת סגאדה בלשון ערבי, שדרך ישמעאלים להתפלל עליה (ואף על פי שאולי הרמב"ם אוסר מטעם אחר, משמע מסימן סו שהעיקר כדברי הרא"ש). ומאד מוזר לי, איך ההיתר בענין יינם של המוסלמים, התגלגל להיתר גורף בעיני כמה פוסקים להתפלל בכל מסגד בעולם.

ⁱⁱ כמובן רק נכנסתי לאתרים המסבירים את הדעות של דתות הגוים, למצוא עובדות לעזור לשומרי תורה להיזהר מעון עבודה זרה. מקור העדות כאן באתר <https://www.quora.com/Do-Hindus-also-venerate-the-shrines-of-Sufi-saints> ההיתר שלי, מספרי דברים פרשת שופטים פיסקא קע "לא תלמד לעשות כתועבות הגוים ההם יכול אי אתה רשוי ללמוד להורות ולהבין תלמוד לומר לעשות, לעשות אי אתה למד אבל אתה למד להורות".

ⁱⁱⁱ <https://www.hidabroot.org/article/3831>
^{iv} ועיין בש"ך יורה דעה סימן קעט ס"ק כב שמגן על הפסיקה כאן. ומצאתי לפי הרב יעקב לוי ליפשיץ, כתב עת מוריה, תשנ"א, ג – י"ח, הערה 30 שבעצם הרב יוסף קארו פוסק כשיטת הר"ן בסנהדרין סא, עמוד ב, וזה לשון הר"ן שם: דכיון שעומד צורה זו על שהיא מטיבה ומריעה אף על גב דלא קבלה עליה באלוה חיי' מיתה דלא גרע ממקטר לשד דאמרין בגמר' היינו עובד ע"א וסתם מקטר לשד שאינו מקבלו באלוה ואפ"ה קרי לי' ע"א. ועוד אמאי לא תריץ לי' במקטר לשד שאינו מקבלו באלוה וזהו בעל אוב דליכא אלא לאו אלא משמע לי דכל שעושה איזה עבודה לשום צורה כדי שיגיע ממנה איזה תועלת הרי נתן לה אלהות ושררה על זה הענין ולפיכך עובדה והיא ענין ע"א. כנ"ל:

^v ספר האשכול (אלבק) הלכות יין נסך דף קנ עמוד ב ד"ה ובתשובה למר רב נחשון ז"ל

^{vi} בית הבחירה למאירי מסכת עבודה זרה דף נז עמוד א, ד"ה ומ"מ חכמי ספרד

^{vii} אבן עזרא דניאל פרק יא פסוק ל, ד"ה כי יש במיכ"א שיקוץ עד היום והלא מרקוליס שאליו יחוגו כל ישמעאל

^{viii} יד רמ"ה מסכת סנהדרין דף ס עמוד ב, ד"ה והזורק אבן למרקוליס

^{ix} מרומי שדה מסכת עבודה זרה דף טז עמוד ב

^x על פי אתר המכלול האינציקלופדיה היהודית מבית חכמת התורה

https://www.hamichlol.org.il/%D7%A1%D7%94%D7%A8_%D7%95%D7%9B%D7%95%D7%9B%D7%91